

Kuvaa, ääntä & tekstiä

– medialukutaidon harjoituksia alkuopetukseen ja kerhoihin

Tekijät:

KM, erityisluokanopettaja, Taina Ek.

Kirjoittaja on toiminut pitkään alkuopetuksen opettajana mediakasvatukseen painottuneessa alakoulussa ja toimii tällä hetkellä erityisluokanopettajana.

Medianomi AMK, Anniina Lundvall.

Kirjoittaja toimii Mediakasvatusseura ry:n koordinaattorina.

KM, luokanopettaja, Ville Alanen.

Kirjoittaja toimii projektisuunnittelijana Kerhokeskuksessa ja vastaa yhdistyksen mediakasvatushankkeista.

Tuotanto ja toimitus:

Ville Alanen.

Julkaisija:

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry.

Rahoittaja:

Opetusministeriö, Lapset ja media -kokonaisuus.

Taitto ja kuvitus:

Saara Helkala.

Paino:

Aksidenssi Oy, Helsinki, 2009.

ISBN (nid.): 978-952-5853-05-6

ISBN (PDF): 978-952-5853-06-3

1. painos.

©Kerhokeskus - koulutyön tuki ry.

Sisällysluettelo

Medialukutaitoa oppimaan!	2
Lapsen roolit mediataitojen oppijana	2
Aihekokonaisuus medialukutaidon kehittymisen tukena	3
Mediakasvatusta koulun kerhoissa sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa	5
Kuva	6
Perjantain kuva	7
Kuva ja sen kaveri	8
Säähavaintoja	9
Taikuutta vai ei?	10
Tutkitaan elokuvamainontaa	11
Salapoliisin suurennuslasi	12
Kerro kerro kuvastin	14
Idoli-TV	15
Puu elää -animaatio	16
Ensiapua, kypärän käyttöä ja liikenneturvallisuutta	18
Harjoitellaan geometriaa linssin läpi	19
Ääni	20
Hiljaisuus ja tehosteet	21
Ääniä maisemassa	22
Luontoääni	24
Mainosbongari	26
Hyvän tuulen uutiset	27
Eläinsatu varjoteatterina	28
Teksti	30
Arvaa kuka?	31
Televisiota tutkimassa	32
Vertaillaan medioita	33
Maailman parasta suklaata	34
Halpa, kallis vai ilmainen?	35
Metsästä hyvä salasana	36
Hyvä käytös kännykässä	38
Klumps, Pam, Iik – tekstinikkari töissä	40
Tietoa ja tutkimusta	42
Peliarvostelu	43
Elämää kivikaudella	44
Tukea ja materiaalia	46

Merkkien selitykset:

Ääni

Yhteistyö

Huomioitavaa

Teksti

Jatkotehtäväidea

Kotitehtävä

Kuva

Materiaalit ja välineet

Kuva, ääni ja teksti

- Siinä ovat kolme rakennuspalikkaa, joita käyttämällä mediaa tuottavat niin Hollywoodin ohjaajat kuin päiväkotien lapsiryhmätkin. Median pilkkominen rakennuspalikoiksi helpottaa medialukutaitoon liittyvien tietojen, taitojen ja valmiuksien kehittämistä, antaen mahdollisuuden tarttua yhteen osa-alueeseen kerrallaan. Rakennuspalikoiden yhdistäminen toimii väylänä tuottaa mitä vaikuttavimpia mediatuotoksia.

Näihin median rakennuspalikoihin liittyvät kolme perinteistä oppiainetta – äidinkieli ja kirjallisuus, kuvataide ja musiikki. Alkuopetuksen luonne oppiainerajat ylittävälle eheyttävälle opetukselle antaa oivan maaperän medialukutaidon kehittämiseen. Edellä mainittujen oppiaineiden lisäksi tulee muistaa muiden oppiaineiden tärkeä osuus medialukutaidon kehittämisessä. Aamu- ja iltapäivätoiminta ja kerhotoiminta tarjoavat mahtavan oppimisympäristön mediakasvatukselle.

Medialukutaito on kansalaistaito, jota tulee harjoitella jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Koulussa teeman käsittelyn mahdollistaa ja velvoittaa Viestintä ja mediataito -aihekokonaisuus. YK:n lastenoikeuksien sopimus näkee medialukutaidon lapsen oikeudeksi.

Tämä materiaali on tuotettu käytännön oppimateriaaliksi. Materiaali perustuu Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa – oppaaseen, jonka avulla aihepiiriin voi paneutua syvemmin. Tämä oppimateriaali tarjoaa helposti lähestyttäviä, hauskoja ja yksinkertaisia tehtäväideoita niin opettajalle kuin kerhonojaajallekin. Tarkoituksena on, että tehtävistä valitaan sopivat soveltaen niitä oman ryhmän tarpeisiin.

Tehtävissä mediaa lähestytään kolmen rakennuspalikan – kuvan, äänen ja tekstin – kautta. Alussa tutustutaan lyhyesti medialukutaitoon sekä Viestintä ja mediataito -aihekokonaisuuteen. Lisäksi tarkastellaan koulun kerhotoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia medialukutaidon oppimisessa.

Medialukutaito on lapsen oikeus – pidetään siitä kiinni.

Helsingissä 16.11.2009

Ville Alanen

Taina Ek

Anniina Lundvall

Medialukutaitoa oppimaan!

Viime vuosikymmeninä tieto- ja viestintäteknologian kehittyminen on ollut nopeaa. Kehitys on tuonut matkapuhelimet, tietokoneet ja netin miltei jokaisen ulottuville. Niiden mukanaan tuomat kanssakäymisen välineet ovat kiinteä osa arkeamme ja kulttuuriamme. Kehitys tuskin on pysähtymässä.

Mediaympäristömme muuttuu ja siitä on luultavammin tullut kiinteämpi osa arkea vuonna 2050, jolloin tämän päivän ”eppuluokkalaiset” ovat keskiikäisiä. Koulun yhtenä tehtävänä on kasvattaa tulevaisuuden aikuisia, joilla on tarvittavat valmiudet toimia yhteiskunnan jäsenenä, halu kehittää itseään ja kyky elinikäiseen oppimiseen. Medialukutaito on perustaito, joka kehittyy läpi koko elämän.

Lapset ottavat kuvia ja videoita erilaisin välinein, muokkaavat niitä taitavasti ja julkaisevat ne verkossa. He tilaavat pelejä ja palveluita kännykkään, äänestävät kännykällä televisio-ohjelmien yhteydessä ja tuunaavat pelihahmoja mieleisikseen.

Lukeminen, kirjoittaminen, kuvalliset ja musiikilliset perustaidot sekä matemaattiset perustaidot ovat medialukutaidon aakkosia. Ilma niitä mediataidot eivät voi kehittyä. Perinteinen lukutaito ei enää riitä, vaan lukutaidon määritelmä on laajentunut muun muassa tieteelliseen lukutaitoon, medialukutaitoon, kuvanlukutaitoon ja niin edelleen.

Medialukutaito voidaan yksinkertaisesti jäsentää taidoiksi:

- tuottaa mediasisältöjä,
- analysoida mediasisältöjä,
- tarkastella median vaikuttamiskeinoja,
- arvioida omaa mediasuhdettaan,
- käyttää medialaitteita ja ohjelmistoja,
- käyttää mediaa tarkoituksenmukaisesti ja
- tarkastella mediateollisuuden rakenteita.

Nämä taidot kehittyvät iän, kokemusten ja harjoittelun myötä.

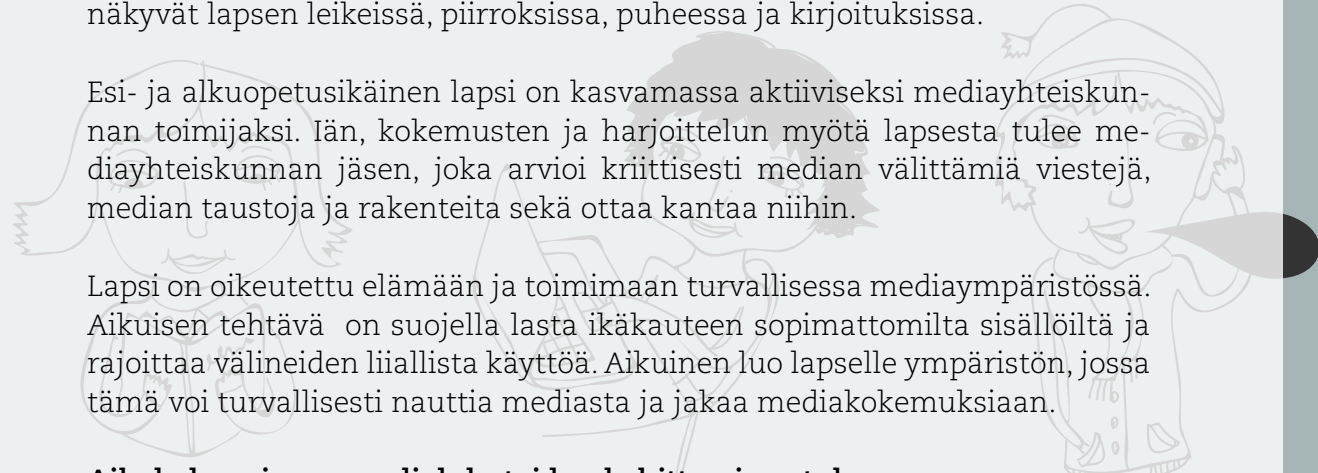
Lapsen roolit mediataitojen oppijana

Lapsella on erilaisia rooleja mediataitojen oppijana. Keskiössä on aktiivisesti mediaa käyttävä, muovaava ja osallistuva lapsi, joka elää aikuisten turvaamassa mediaympäristössä. Lapsi nähdään aktiivisena toimijana (subjektina) passiivisen kohteen (objektin) sijaan.

Lapsi on aktiivinen median käyttäjä. Hän nauttii ja eläytyy mediasisältöihin. Kriittisyys mediasisältöjä kohtaan kasvaa käyttämällä medioita kasvattajien tukena. Tieto- ja viestintätekniset välineet ovat osa lapsen arkea ja hän osaa valita käyttötarkoitukseen sopia välineitä.

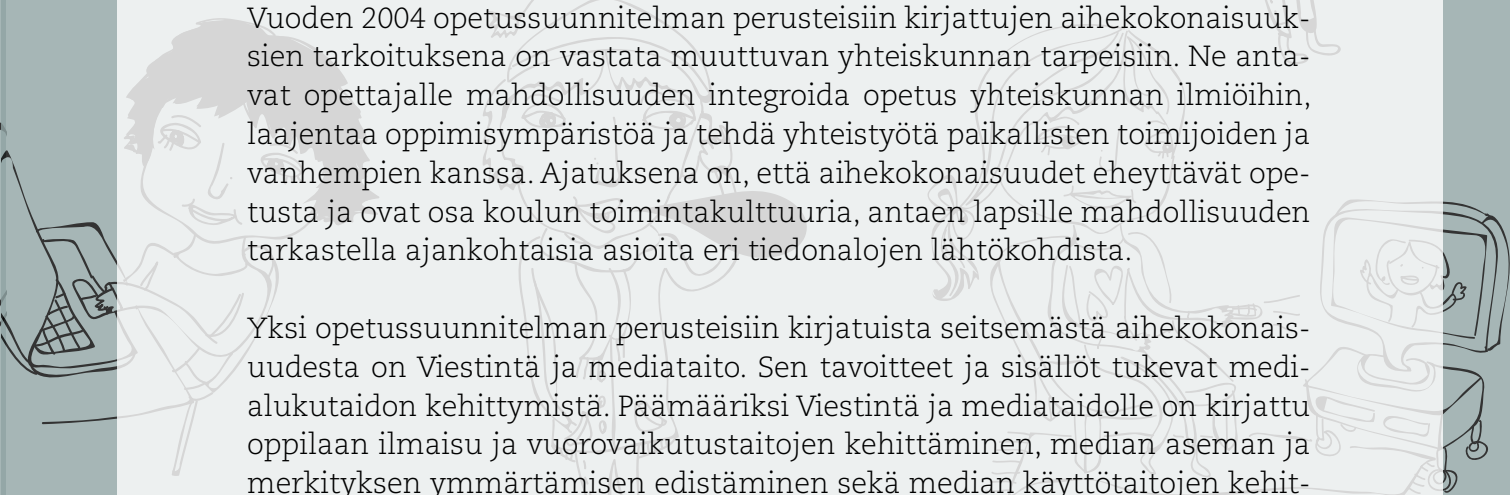
Lapsi luo mediaa leikkien ja kokeillen. Media on luovuuden lähde ja mediasisällöt ruokkivat lapsen luontaisesti rikasta mielikuvitusta. Lapsi rakentaa identiteettiään ja suhdettaan mediaan itseilmaisun kautta. Mediasisällöt näkyvät lapsen leikeissä, piirroksissa, puheessa ja kirjoituksissa.

Esi- ja alkuopetusikäinen lapsi on kasvamassa aktiiviseksi mediayhteiskunnan toimijaksi. Iän, kokemusten ja harjoittelun myötä lapsesta tulee mediayhteiskunnan jäsen, joka arvioi kriittisesti median välittämiä viestejä, median taustoja ja rakenteita sekä ottaa kantaa niihin.

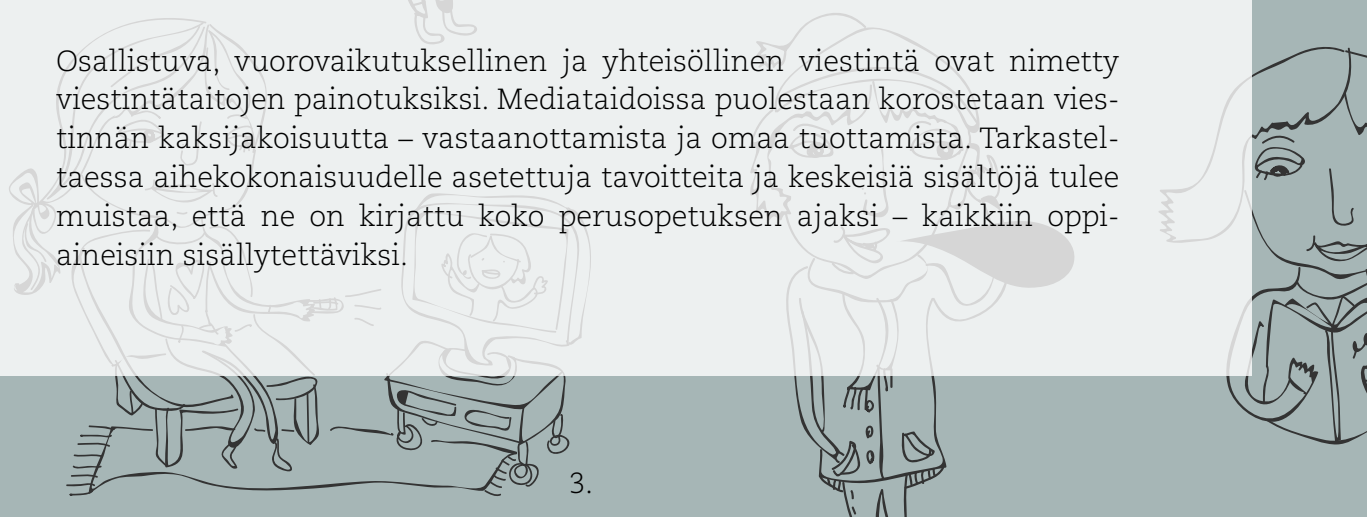
Lapsi on oikeutettu elämään ja toimimaan turvallisessa mediaympäristössä. Aikuisen tehtävä on suojella lasta ikäkauteen sopimattomilta sisällöiltä ja rajoittaa välineiden liiallista käyttöä. Aikuinen luo lapselle ympäristön, jossa tämä voi turvallisesti nauttia mediasta ja jakaa mediakokemuksiaan.

Aih kokonaisuus medialukutaidon kehittymisen tukena

Vuoden 2004 opetussuunnitelman perusteisiin kirjattujen aihekokonaisuuksien tarkoituksena on vastata muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Ne antavat opettajalle mahdollisuuden integroida opetus yhteiskunnan ilmiöihin, laajentaa oppimisympäristöä ja tehdä yhteistyötä paikallisten toimijoiden ja vanhempien kanssa. Ajatuksena on, että aihekokonaisuudet eheyttävät opetusta ja ovat osa koulun toimintakulttuuria, antaen lapsille mahdollisuuden tarkastella ajankohtaisia asioita eri tiedonalojen lähtökohdista.

Yksi opetussuunnitelman perusteisiin kirjatusta seitsemästä aihekokonaisuudesta on Viestintä ja mediataito. Sen tavoitteet ja sisällöt tukevat medialukutaidon kehittymistä. Päämääräksi Viestintä ja mediataidolle on kirjattu oppilaan ilmaisu ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen, median aseman ja merkityksen ymmärtämisen edistäminen sekä median käyttötaitojen kehittäminen.

Osallistuva, vuorovaikutuksellinen ja yhteisöllinen viestintä ovat nimetty viestintätaitojen painotuksiksi. Mediataidoissa puolestaan korostetaan viestinnän kaksijakoisuutta – vastaanottamista ja omaa tuottamista. Tarkasteltaessa aihekokonaisuudelle asetettuja tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä tulee muistaa, että ne on kirjattu koko perusopetuksen ajaksi – kaikkiin oppiaineisiin sisällytettäväksi.

Viestintä ja mediataito -aihekokonaisuus

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, Opetushallitus

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa, oman luokkansa parhaana asiantuntijana ja oppilaantuntemuksensa varassa, opettaja valitsee ne työtavat ja menetelmät, jotka parhaiten sopivat omalle luokalle. Aihekokonaisuuksien suunnittelussa yhteistyö on erityisen tärkeää – niin alakoulun opettajien kuin myös alakoulun ja yläkoulun kesken. Yhteinen suunnittelu on tärkeää, jotta aihekokonaisuuksien toetutumisesta tulee oppilaille mielekäs jatkumo.

Mediakasvatusta koulun kerhoissa sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa

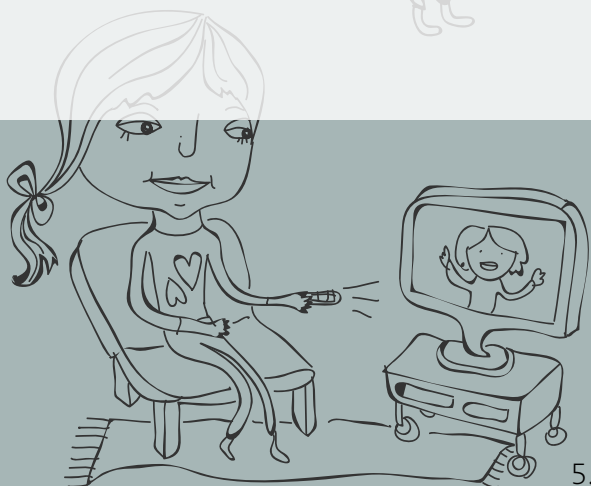
Koulun kerhotoiminta sekä aamu- ja iltapäivätoiminta ovat luonteeltaan nonformaalia toimintaa ja kasvatusta. Tällä tarkoitetaan sitä, että toimintaa ohjaavat tavoitteet, mutta oppimistuloksia ja osallistujien suorituksia ei arvioida. Koulun kerhotoiminnan tavoitteet on kirjattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaa Opetushallituksen antamat Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet.

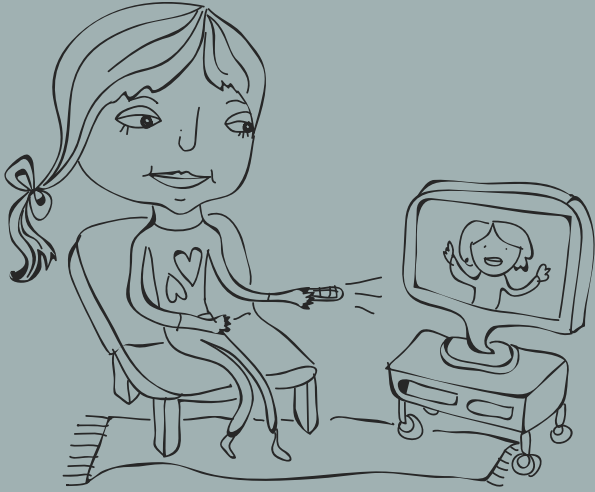
Kerhot ovat oppimisympäristö, jonka lähtökohtana on lasten osallisuus – osallisuus toimintaan, suunnitteluun ja arviointiin. Kerhotoimintaa eivät ohjaa oppiaineille tiukasti asetetut tavoitteet, vaan toiminta on vapaampaa – kerhoissa on aikaa muun muassa kokeilla, tehdä projekteja ja kuunnella lasten toiveita. Parhaillaan ne ovat viikon kohokohtia niin ohjaajalle kuin lapsillekin.

Mediakerhot voivat olla median eri-ilmiöihin liittyviä teemakerhoja – kuten animekerho tai kerhon voi koota median rakennuspalikoista – tutkia äänimaisemia, mainoskuvia ja niin edelleen. Uusimpia laitteistoja tai ohjelmistojakaan ei tarvita, vaan keskeistä on, että teemat nousevat lasten omasta mediakulttuurista ja mediakokemuksista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsille tarjoutuu luonteva mahdollisuus jakaa mediakokemuksia niin muiden lasten kuin ohjaajienkin kanssa. Toiminnalla voidaan tukea lapsen valmiuksia toimia mediamaailmassa. Teemoiksi, virikkeiksi ja menetelmiksi sopivat samat teemat kuin koulun kerhoissa ja opetuksessakin. Toiminnan leikinomainen luonne tarjoaa mahtavan pohjan mediateemojen käsittelylle ja medialukutaidon harjaannuttamiselle. Se mahdollistaa teemojen syventämisen esimerkiksi lukukauden kestäväällä säännöllisillä toimintatuokioilla.

Jos mediakerhot tai tuokiot tuntuvat itselle vierailta, voit pyytää esimerkiksi tukioppilaita kerhon apuohjaajaksi tai ohjaamaan tuokioita iltapäiväkerhoon. Myös vanhemmista, paikallisista oppilaitoksista ja taiteen perusopetuksesta voi löytyä tarvittavaa tietotaitoa ja intoa.

Kuva

Vanha viisaus ”Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.” pitää paikkansa vielä tänä päivänäkin. Erilaiset kuvat ympäröivät meitä kaikkialla – ne ikään kuin syöksyvät tajuntaamme mainoksista, kännykästä, näytöltä, televisiosta ja lehdistä. Kuvien herättämällä assosiaatioilla ja tunteilla on keskeinen sija mediakulttuurissa ja median vaikutusmekanismeissa. Kuvien herättämät assosiaatiot ja tunteet ovat kuitenkin erilaisia – toisesta jokin kuva voi olla hämmentävä, toiselle se kertoo iloisuudesta.

Uudenlaisen ulottuvuuden kuviin ja kuvaukseen ovat luoneet digi- ja kännykkäkamerat – kamera on tullut mukaan kaikkialle. Kuvia käsitellään ja muokataan erilaisin ohjelmin. Lapset ja nuoret – ja miksei aikuisetkin – lataavat kuvia erilaisiin kuvagallerioihin, joissa muut käyttäjät voivat niitä kommentoida ja arvostella.

Omat kuvat eivät ole pelkästään staattisia – vaan myös liikkuvia. Omien videoiden tuottamisesta on tullut hitti. Netti tarjoaa omien videoklippien jakamiseen lukemattomia sivustoja. Videot saattavat kertoa jonkin tarinan – kuvitteellisen tai todellisen – tai videot saattavat olla jonkun huvikseen kuvaamaa materiaalia vaikkapa koirasta.

Vaikka elämme meille valmiiksi tarjottujen ja itse tuottamiemme kuvien keskellä sekä visuaalisesti rakentuvassa ympäristössä, on kuvien ymmärtämistä ja tulkitsemista harjoitettava. Parhaiten sitä oppii itse tekemällä!

Lukuvinkkejä:

Malmelin, N. 2003. Mainonnan lukutaito: mainonnan viestinnällistä luonnetta ymmärtämässä. Gaudeamus.

Seppänen, J. 2002. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Vastapaino.

PERJANTAIN KUVA

AI

KU

Tavoitteet:

Tarkastellaan lehtikuvia. Harjoitellaan kuvanlukutaitoa.

Maalausvälineitä, tarvittaessa sanomalehtiä.

Valmistelut:

Anna jokaiselle tehtäväksi leikata irti kiinnostava lehtikuva viikon aikana. Kuvat tuodaan perjantaina sellaisenaan tai ne voi liimata erillisille papereille.

Lapsiryhmiä otetaan mielellään vastaan paikallisiin mediataloihin. Niistä voi myös pyytää erillisiä lehtipajoja (esimerkiksi Sanomalehti Opetuksessa-pajat) ja pyytää toimittajia/kuvaajia vierailulle.

Sopikaa, että jokainen lapsista tuo vuorotellen viikon lehtikuvan. Lapsi voi kertoa, mistä lehdestä kuva on, minkä lehtijutun yhteydessä kuva on ollut ja niin edelleen.

Virittäytyminen

Kiinnittäkää kaikkien tuomat kuvat seinälle ja katselkaa niitä yhdessä. Millaisia kuvia löytyi? Voisiko niitä järjestää teemoittain, esimerkiksi:

- aiheen mukaan?
- tyyppin mukaan (piirros, valokuva, taulukko)?

Millaisia asioita kuvista löytyy? Jos joku on tuonut esimerkiksi mainoksen, voitte keskustella uutiskuvan ja mainoksen eroista.

Voitte myös miettiä, mihin aikuisten puheista, televisiouutisissa kuultuun tai oman kaupungin/kylän tapahtumiin kuva liittyy.

Työskentely

Valitkaa jokaiselle lapselle kuva seinältä. Huomioi, että se ei saa olla lapsen itsensä tuoma kuva. Pyydä lasta tarkastelemaan kuvaa ja liimaamaan se isommalle kartongille/maalaamista kestäväälle paperille. Pyydä lapsia keskustelemaan pareittain:

- mitä kuvassa tapahtuu?
- mitä on tapahtunut juuri ennen kuvan ottamista?
- mitä tapahtuu sen jälkeen?
- missä kuva on otettu?

Pohtikaa, mitä kuvan ulkopuolelle on jäänyt. Keitä on jäänyt kuvan rajauksen ulkopuolelle? Millainen maisema jatkuu taustalla, mitä muuta siellä näkyy? Voitte keksiä myös hassuja ja hullunkurisia asioita, joita kuvassa ei näy. Maalatkaa ja täydentäkää kuvaa maalaamalla sen ulkopuolelle jäävät asiat.

Koonti

Kerätkää täydennetyt uutiskuvat takaisin seinälle näyttelyksi. Katsokaa töitä yhdessä ja keskustelkaa niistä. Miten kuva muuttuu kun siihen piirtää näkyviin lisää ympäristöä? Millaiset kuvat ovat vaikuttavimpia?

KUVA JA SEN KAVERI

AI

KU

Tavoitteet:

Kuvakerronnan tehokeinoihin tutustuminen.
Kuvanlukutaitojen kehittyminen.

Sanoma- ja aikakauslehtiä, sakset,
liima, kartonkia.

Valmistelut:

Valitse etukäteen yksi kuva ja siihen sopivat
kuvaparit kuvamontaasia varten.

Kerätkää kiinnostavien kuvien laa-
tikkoa. Kuvia voi kerätä leikkaamalla
niitä sanoma- tai aikakauslehdistä.
Lapset voivat myös tuoda itse otta-
mia kuviaan.

Tehtävässä tutkitaan yksittäisen kuvan ja
kuvamontaasin vaikutusta tulkintaan. Kuva-
montaasi tarkoittaa usean kuvan liittämistä
yhdeksi kokonaisuudeksi.

Virittäytyminen

Näytä lapsille esimerkiksi kissan kuvaa. Pohti-
kaa yhdessä, millainen uutinen tähän kuvaan
voisi liittyä?

Tutkikaa, miten kuvan sanoma muuttuu, jos
kissan viereen liitetään toinen kuva – esimer-
kiksi:

kissa + lapsi
kissa + paloauto
kissa + koira
kissa + lankakerä jne.

Minkälainen uutinen näihin kuviin voisi
liittyä?

Työskentely

Leikatkaa kuvia sanoma- ja aikakauslehd-
istä ja kootkaa kuvat taululle. Valitkaa
yksi kiinnostava kuva keskuskuvaksi ja
asettakaa kuvaan liitettävät kuvat keskus-
kuvan ympärille. Tehkää omia kuvamon-
taaseja pienissä ryhmissä tai pareittain.

Koonti

Mitä kuvallisia tehokeinoja kiinnostavissa /
vaikuttavissa kuvissa on?

Mikä uutinen kiinnostaa sinua? Miksi?

Tehkää montaaseista omia pieniä uutisia
seinälehtiin tai kootkaa tuotokset lehdeksi.

Esittäkää lopuksi ryhmän tuotokset toisille.

SÄÄHAVAINTOJA

MA

YM

Tavoitteet:

Harjoitellaan sääsymbolien merkityksiä ja havainnoidaan sääoloja eri puolilla Suomea tieto- ja viestintäteknikan avulla. Harjoitellaan rauhallista esiintymistä.

Tietokone, videotykki, sanomalehti.

Valmistelut:

Tarkista, että käyttämäsi verkkolinkit toimivat.

Virittäytyminen

Näytä päivän sääkartta netistä (esim. ilmatieteenlaitoksen sivuilta www.fmi.fi tai www.foreca.fi). Ensiksi tutkitaan koko Suomea. Sääkarttaa katsotaan myös aamun sanomalehdestä. Pohtikaa kumpi on luotettavampi ja ajantasaisempi sääkartta? Miksi?

Etsikää kartasta säätiloja kuvaavat symbolit. Piirtäkää ja kirjoittakaa ne vihkoon.

- selkeää
- puolipilvistä
- pilvistä
- vesisadetta (vähäistä, kohtalaista, kovaa)
- räntäsadetta
- lumisadetta
- ukkosta

Voitte myös keksiä jollekin sääilmiölle oman merkinne.

Tarkastelkaa myös lämpötilaa. Kuinka lämmintä tai kylmää on? Millaisilla väreillä lämpötilat esitetään?

Etsikää paikallis-/täsmäsää, jonka tulisi pitää paikkansa juuri sillä hetkellä. Ikkunasta ulos katsomalla voi tarkistaa, pitääkö ennustus paikkansa? Miksi säätiedotukset eivät aina pidä paikkansa?

Tilannetta voi myös katsoa webbikamera-

palvelussa. Webbikameralistaus löytyy osoitteesta: <http://webbikamerat.net/suomessa/>. Samalla voidaan katsoa myös lyhyesti lasten toiveiden mukaan muita kaupunkeja ja niiden säätilaa. Pääkaupunkiseudun reaaliaikaisen sään löytää HelsinkiTestbed -sivustolta <http://testbed.fmi.fi/>

Työskentely

Tehkää oma säätiedotus. Sen voi tehdä vaikkapa radiouutisten muotoon äänittämällä tai videoimalla. Jokainen pääsee esittämään meteorologia vuorollaan. Katsokaa Ylen Oppiminen-sivulta video, jossa kerrotaan meteorologin työstä (Luontoluuppi: Sään ennustaminen ja meteorologin työ, kesto 3,39 min, <http://oppiminen.yle.fi/artikkeli?id=370>) ja katsoa televisiossa esitettyjä sääennustuksia Yle Areenalta: areena.yle.fi.

- Pohtikaa, miten meteorologi esiintyy ja puhuu, millaisia ilmaisuja hän käyttää?

Rakentakaa oma säästudio, jossa on Suomen kartta. Voitte liimata karttaan sinitarralla erilaisia sääsymboleja. Vaihdelkaa kuvaajan ja meteorologin rooleja.

Koonti

Katsokaa yhdessä tekemiänne sääennustuksia ja keskustelkaa kokemuksistanne. Ovatko sääennustuksissa käytetyt sanat tuttuja? Tehkää niistä ryhmän oma ”wikisivu” vaikkapa seinälle.

TAIKUUTTA VAI EI?

KU

AI

Tavoitteet:

Verrataan median kuvaamaa maailmaa todelliseen maailmaan. Harjoitellaan roolin ottamista ja mediaesityksen tuottamista. Tutustutaan käsitteisiin dokumentti ja fiktio.

Videokamera, jalusta, televisio, näytelmävaatteita.

Valmistelut:

Tutustu videoinnin perusteisiin. Ohjeita löytyy muun muassa osoitteesta <http://mediakompassi.yle.fi/> > luokat 4.-6. > ekan elokuvan ABC.

Testaa videolaitteiston toimivuus ja hankki roolivaatteita - esimerkiksi taikurin viitta, hattu ja taikasauva. Laita videokamera kuvausvalmiiksi ennen tuokion alkua.

Suunnitelkaa oma tulevaisuuden kaupunki. Miten siellä liikutaan? Millaisissa taloissa asutaan? Mieti miltä nykymaailma näyttäisi 200 vuotta sitten eläneen ihmisen mielestä. Tehkää animaatio tai maalatkaa kuva.

Tehtävässä tutustutaan videotrikkeihin. Kuvataan oma taikuriesitys editoimalla suoraan kameraan valmiita otoksia. Pohditaan todellisen ja kuvitellun mediamaailman eroja.

Virittäytyminen

Tiedustele, ovatko lapset nähneet televisiossa taikuria? Millaisia temppuja taikuri teki? Kootkaa temppuluettelo taululle.

Kerro, että tänään ryhmälle esiintyy suuri taikuri. Taikuri tulee tekemään hämmästyttäviä temppuja. Taikuri osaa kadottaa tavaroita ja ihmisiä. Joku lapsista pääsee taikurin apulaiseksi. Onko jollakin mukanaan jotain tavaraa, jonka taikuri voisi kadottaa? Ota esiin taikurin viitta, hattu ja taikasauva. Kerro, että suuri taikurikin on meidän ryhmässä. Voit todeta,

että meidän ryhmän taikuri on varmasti yhtä taitava kuin television taikurikin. Keksikää yhdessä taikurille nimi ja oma taikasana.

Työskentely

Kerro, että elokuvissa ja videoilla voidaan kuvata helposti taikatemppeja - kuvia, jotka eivät oikeasti ole totta. Tällaisia kuvia kutsutaan trikkikuviksi. Pyydä kaikkia lapsia tulemaan ryhmäksi. Kuvaa, kun lapset huutavat yhteen ääneen taikurin nimen. Pysäytä kamera.

Valitse yksi lapsista taikuriksi ja yksi taikurin avustajaksi. Pyydä taikuria ja avustajaa seisomaan vierekkäin. Sopikaa, että kun kuvataan, taikuri ojentaa taikasauvan avustajaa kohden ja sanoo sovitun taikasanan. Samalla sekä taikuri että avustaja jähmettyvät paikoilleen. Taikuri ei saa liikahtakaan, vaikka avustaja poistuu kuvausalueelta. Kun jälleen kuvataan, taikuri laskee kätensä ja kumartaa yleisöön päin. Yleisö antaa raikuvat aplodit. Samalla tavoin taikuri voi hävittää minkä tahansa esineen. Lopuksi taikuri palauttaa avustajan. Jotta kaikki pääsevät esiintymään, vaihdelkaa taikuria.

Koonti

Katsokaa oma taikurivideonne. Pohtikaa, millaisia asioita lapset ovat nähneet televisiossa. Mitkä eivät voi olla todellisia? (Esimerkiksi ihmiset lentävät, eläimet puhuvat jne.) Mistä tietää, mikä televisiosta tuleva on totta ja mikä ei?

Tutustukaa käsitteisiin dokumentti ja fiktio.

Lisää aiheesta löytyy sivulta www.elokuvantaju.uiah.fi > oppimateriaali > elokuvakulttuuri > dokumentti

TUTKITAAN ELOKUVA- MAINONTAA

Tavoitteet:

Hahmottaa elokuvamainontaa. Oppia tarkastelemaan elokuvamainoksia ja pohtimaan elokuvien ikärajoja.

Elokuvamainoksia lehdistä.
Eri elokuvien DVD-koteloita.

Virittäytyminen

Leikatkaa lehdistä elokuvamainoksia. Elokuvat voivat olla DVD- tai teatterilevityksessä. Kiinnittäkää niitä seinälle ja tarkkailekaa niitä yhdessä – havaintoja voi kirjoittaa myös vihkoon.

- Kuinka moni elokuvista on lasten elokuva? Mistä sen tietää?
- Kuinka moni on aikuisten elokuva? Mistä sen tietää?
- Kumpia on enemmän?
- Millainen elokuva mahtaisi olla mainoksen perusteella? Mitä siinä voisi tapahtua? Kenelle se sopisi? Kenelle se ei sopisi?

Selvittäkää, mikä on kyseisen elokuvan ikäraja. Keskustelkaa ikärajoista ja lasten kokemuksista liittyen ikärajoin. Lisätietoa löytyy Valtion elokuvatarkastamon sivuilta:

www.vet.fi. Voitte tarkastella DVD-koteloita: mistä niistä löytyy ikäraja ja mitä eri väri- sekä numerosymbolit tarkoittavat?

Työskentely

Pyydä lapsia valitsemaan leikatuista mainoksista mielellään sellainen elokuva-mainos, jota ei ole nähnyt - ja tekemään mainoksen pohjalta yhden seuraavista tehtävistä:

1. Piirrä tai maalaa mainoksessa esiintyvä ihminen tai hahmo tekemässä jotakin, mitä ei voisi mainoksen perusteella uskoa hänen joka päivä tekevän, esim. hahmo voi lentää, pelata koripalloa, katsoa televisiota, käydä koulussa...
2. Suunnittele elokuvalle radiomainos yhdessä parisi kanssa. Mitä siinä kerrottisiin, millaisia ääniä mainokseen tulisi? Muista mainita ikäraja. Äänitäkää mainos.
3. Maalaa oma elokuvamainos, jossa tapahtuu jotakin, minkä voit uskoa elokuvassa tapahtuvan. Voit liimata piirtämäsi hahmon julisteeseen. Keksi elokuvalle uusi nimi ja kirjoita se julisteeseen sopivaan kohtaan. Julisteista voi tehdä näyttelyä seinälle.

Koonti

Katselkaa toistenne tuotoksia ja keskustelkaa elokuvista. Kenen kanssa käytte elokuvissa, millaiset elokuvat ovat suosikkielokuvia, millaisia elokuvia ette halua katsoa ja millaisia ei ole lupa katsoa?

SALAPOLIISIN SUURENNUSLASI

KU

AI

Tavoitteet:

Harjoitellaan mediaviestien sisältöjen erittelyä ja tulkintaa. Tutustutaan käsitteeseen tuotesijoittelu ja pohditaan tuotesijoittelun etiikkaa. Harjoitellaan kertomaan omia tietoja ja kokemuksia sekä kehitetään henkilökohtaisia mediavalmiuksia.

Ohjaajan valitsema televisio-ohjelma, kynä, viereisen sivun suurennuslasi kopioituna kaikille.

Valmistelut:

Tallenna katsottavan televisio-ohjelman pätkä. Koululuokan kanssa voi myös käydä katsomassa Koulukinoesityksenä elokuvan. Lisätietoa www.koulukino.fi

Opettaja saa tallentaa opetuskäyttöön YLE TV1:n, YLE TV2:n, MTV3:n, YLE Teeman ja FST5:n kotimaisia ja yhteispohjoismaisia opetusohjelmia.

Muita yllämainittujen kanavien televisio-ohjelmia voi tallentaa kahdeksi vuodeksi. Lupa ei koske koti- tai ulkomaisia elokuvateatteritai videolevityksessä olevia elokuvia, mainoksia tai muiden kanavien ohjelmia. Kunta voi hankkia elokuvien opetuskäyttöön katsomisluvan Tuotokselta. Lista luvan piirissä olevista elokuvista löytyy Tuotoksen sivuilta. www.tuotos.fi > [käyttöluvat](#) > [kotimaiset elokuvat opetuksessa](#)

Kotitehtäväksi sopii salapoliisin suurennuslasi (viereinen sivu). Lasiin piirretään joku tavara (tuote), joka lapsen katsomassa lastenohjelmassa esiintyy. Jokainen esittää oman suurennuslasinsa. Kootkaa taululle, minkä ohjelman lapsi on katsonut ja mitä suurennuslasin alle tällä kertaa jäi.

Koulukinon sivustolla on runsaasti elokuva-analyysiin johdattavia tehtäviä, joita voi vapaasti hyödyntää. www.koulukino.fi > [oppimateriaalit](#)

Median analysointi tarkoittaa tavoitteellista tarkastelusta ja havaintojen tekemistä. Analysoinnin kohteena voi olla elokuvan tai televisio-ohjelman sisältö (mistä elokuva kertoo), rakenne (alkukeskikohta-loppu), lajityyppi eli genre (jännitys, komedia jne.), äänimaailma (puhe, musiikki, tehosteäännet, ympäristön äännet, hiljaisuus), henkilöiden toiminta, puvustus tai tuotesijoittelu. Tuotesijoittelu / piilomainonta on Suomessa kiellettyä. Jotkut ohjelmat ovat kuitenkin niin pitkälle tuotteistettuja, että koko ohjelma toimii mainoksen kaltaisena.

Virittäytyminen

Keskustelkaa yhdessä, millaisia elokuvaan tai televisio-ohjelmiin liittyviä tavaroita (oheistuotteita) lapsilla on. Tavarat voivat olla kyniä, vihkoja, kumeja, viivoittimia, vaatteita, leluja ja niin edelleen.

- Miksi lapsi on halunnut hankkia ne?
- Oliko tuote kalliimpi, kuin vastaava merkitön tuote?
- Onko sellainen tuote parempi, jota mainostetaan televisiossa tai käytetään elokuvissa?

Leikkiminen on lapselle luontainen tapa käsitellä erilaisia asioita. Oheistuotteella leikkiminen voi myös purkaa elokuvan / tv-ohjelman aiheuttamia jännitteitä, eikä se ole yksiselitteisesti huono asia.

Työskentely

Kerro ennen elokuvan / televisio-ohjelman katsomista, että elokuvia voidaan katsella salapoliisin silmin, jolloin sieltä voi huomata asioita, joihin ei tavallisesti kiinnitä huomiota.

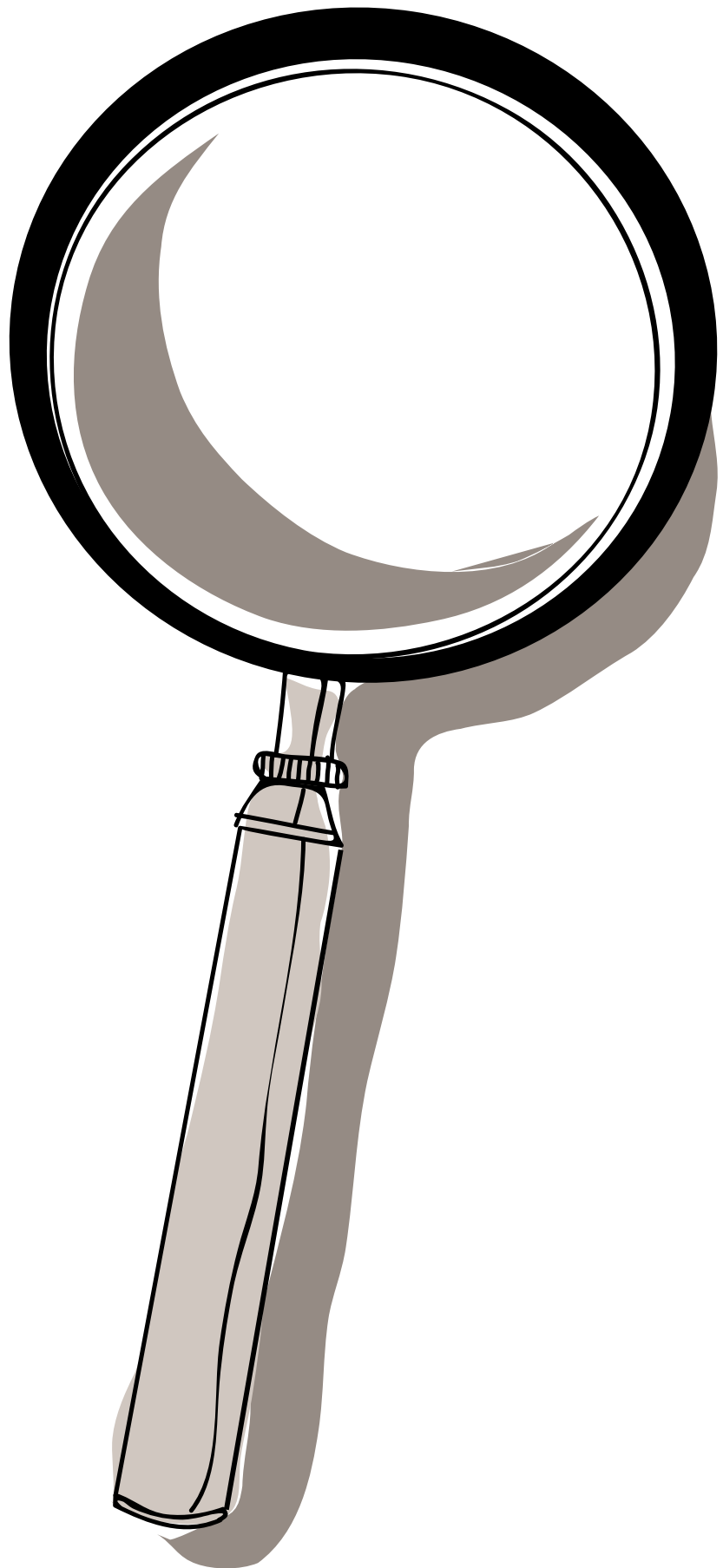
Analysoinnin kohteeksi kannattaa valita yksittäinen asia, jota lapsen on helppo seurata – se voi olla vaikkapa tuote, joka esiintyy näytteessä useasti.

Tietoinen analysointi kehittää medialukutaitoa tehokkaasti. Se myös tarjoaa purkukeinoja katsomiskokemuksen aikaansaamien tunteiden käsitteelyyn. Lapsille annetaan oma salapoliisin suurennuslasi, johon piirretään havaitsema asia.

Koonti

Kootkaa lasten suurennuslasit ja käykää ne läpi. Kiinnittivätkö he huomiota samaan asiaan? Oliko kyse tuotesijoittelusta, vai jostain muusta? Millaisia ajatuksia ja tunteita elokuva / televisio-ohjelma herätti?

KERRO KERRO KUVASTIN

US
ET

AI

Tavoitteet:

Kehitetään epävarmuuden kohtaamisen taitoja ja itseilmaisua. Harjoitellaan tunnistamaan erilaisia tunteita ja pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden eettisiä näkökantoja. Harjoitellaan kuuntelemaan keskittyen.

Netti-yhteys ja videotykki / valmiiksi tulostetut kuvat, peili, tukevaa pahvia noin 50cm * 50 cm, vihko, kynä

Valmistelut:

Valikoi valmiiksi netistä kuvia ihmisistä, joilla on erilainen ilme. Hyviä kuvia löytyy muun muassa sivustolta **www.papunet.net > materiaalit > kuvapankki > tunteet ja tunnetilat**. Valittavissa kuvissa olevat ihmiset voivat näyttää iloisilta, surullisilta, pelokkailta, vihaisilta, kylläisiltä, kateellisilta, väsyneiltä ja niin edelleen. Mikäli videotykkiä ei ole käytettävissä, kuvat voi tulostaa paperille etukäteen. Tunnetilojen nimet kirjoitetaan esimerkiksi taululle ennen tuokion alkua.

Rohkaise - älä pakottaa esiintymään!

Peilin ilmeet voidaan videoida tai kuvata ja katsella uudelleen. Millaisia tuntomerkkejä on hämmästyneellä (pyöreät silmät, avonainen suu) ja niin edelleen. Improvisoi-kaa tilanteita, missä herää tunteita. Kuvatkaa ja katselkaa.

Tehtävässä pyritään toimimaan sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja eläytymään toisen tunteisiin. Toisen ajatusten ja tunteiden tulkitseminen voi kuitenkin olla vaikeaa ja se voi johtaa ristiriitatilanteisiin. Kuvastin auttaa sinua tulkitsemaan toisen ihmisen tunteita.

Virittäytyminen

Esittele taululla olevat tunteiden nimet. Keskustellaan millaisessa tilanteessa mikäkin tunne voi herätä. Ovatko lapset kokeneet

sellaista tunnetta? Onko tunteiden ilmaisussa jotain väärää? Miten tunteita voi ilmaista eri tilanteissa?

Näytä lapsille yksi kuva kerrallaan. Lapset kirjoittavat, esimerkiksi vihkoonsa, mitä tunnetta he tulkitsevat kuvan esittävän. Kuvat kannattaa näyttää eri järjestyksessä, kuin tunteiden nimet ovat taululla. Tarkastakaa yhdessä tunnistivatko lapset kuvassa esiintyneen tunteen.

Työskentely

Muodostakaa neljän hengen ryhmiä. Voitte tehdä pahvista peilin kehukset (jokaiselle ryhmälle yksi). Jokainen lapsi keksii oman tunteen. Yksi lapsi menee peiliksi ja toinen peiliin katsojaksi. Loput kaksi ovat yleisönä.

Peiliin katsoja esittää peilille yhden tunnetta kuvaavan ilmeen. Peili toistaa ilmeen. Yleisö yrittää arvata, mikä tunne on kyseessä. Esittikö peili samaa tunnetta, kuin katsoja? Katsoja siirtyy peilin paikalle ja peili yleisöön. Yksi lapsi yleisöstä tulee esittämään peilille tunteen. Jatkaa tehtävää niin kauan, että kaikki pääsevät peileiksi useamman kerran. Ei haittaa, vaikka sama tunne esiintyisi useamman kerran.

Koonti

Pohtikaa yhdessä:

- miksi tunteiden tunnistaminen on vaikeaa?
- voivatko ihmiset tuntea samassa tilanteessa erilaisia tunteita?
- mitkä asiat vaikuttavat tunteiden kokemiseen?
- millaisia tunteita sinussa herää, kun pelaat tietokoneella tai pelikoneella? Entä televisiota katsellessasi? Millainen tunne sinulla on kun katsot lempiohjelmiasi? Piirrä kuva vihkoon.

AI

US
ET

IDOLI-TV

Tavoitteet:

Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä. Pyritään kehittämään arvostelukykyyä ja kykyä eettiseen toimintaan sekä suvaitsevaisuuteen.

Aikakauslehtiä, videokamera.

Valmistelut:

Varmista, että käytettävissä lehdissä on monipuolisesti kuvia eri-ikäisistä ja erikulttuurisista ihmisistä. Voit myös leikata tarvittavat kuvat lehdistä itse etukäteen.

Voit pyytää eri kulttuurisia ihmisiä vierailulle kertomaan omasta kulttuuristaan.

Lapset voivat haastatella vanhempiaan siitä, millaisia ihmisen ominaisuuksia vanhemmat arvostavat.

Kuka on idolisi? Pohtikaa idoliensa ominaisuuksia. Vastaavatko idoliensa ominaisuudet niitä ominaisuuksia, joita lapset pitivät tärkeinä?

Tehtävässä pohditaan ennakkoluuloja ja niiden vaikutusta ihmisen elämään. Tehdään Venn-diagrammi ja pohditaan, miten media vaikuttaa ihmisten mielikuviin. Haastatellaan muita lapsia heidän arvoistaan.

Virittäytyminen

Leikatkaa aikakauslehdistä kuvia erilaisista ihmisistä (noin 30 kuvaa). Ohjaaja tekee taululle suuren ympyrän ja pyytää lapsia laittamaan kuvat taululle siten, että mitä enemmän kuva vastaa pyydettyä ominaisuutta, sitä kesemmälle kuva laitetaan.

Ominaisuuksia voivat olla ikä, terveys, ulkonäkö, rehellisyys, varallisuus ja niin edelleen. Ohjaajan on syytä varautua keskustele-

maan stereotyyppisistä käsityksistä. Voiko ihmisiä arvottaa ja arvioida vain ulkonäön perusteella? Keskustellaan ennakkoluuloista ja arvoista. Miltä piirrettyjen prinssi näyttää? Entä rosvo, prinsessa tai onnellinen ihminen? Miten nämä käsitykset vastaavat todellisuutta?

Työskentely

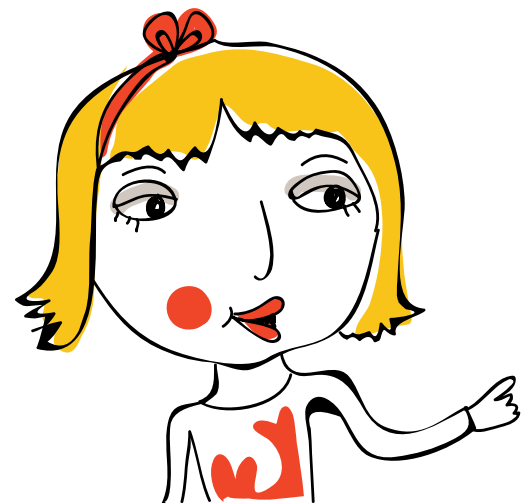
Tehdään Idoli-tv, jossa haastatellaan muita lapsia videolle. Kysymyksinä voivat olla:

- Millainen ihminen sinä haluaisit olla?
- Millainen ihminen on idolisi?
Kuka hän on?

Koonti

Katsokaa videot ja keskustelkaa niistä perusteellisesti. Pohtikaa ihmisenä olemisen arvoja.

HUOM! Tämä vaihe on hyvin tärkeä, jotta lapsille ei jää stereotyyppisiä mielikuvia.

PUU ELÄÄ - ANIMAATIO

YM

KU

Tavoitteet:

Harjoitellaan kuvakerronnan perusteita, tarinan kuljettamista ja eri kuvakokojen käyttöä. Opitaan vuodenaajat ja niiden merkitys lehtipuun elämänsykliin.

Digikamera, kameran jalusta, jonka voi kääntää niin, että kamera osoittaa lattian suuntaan, televisio ja johdot kameran ja television yhdistämistä varten, tietokone, kohdevalo (esim. piirtoheitin), vaaleansininen taustakartonki kokoa A2, ruskeaa kartonkia puun rungoksi, piirustuspaperia, värillistä kopiopaperia (punainen, keltainen, vihreä) sinitarraa, vanua lumeksi, värikyntiä

Valmistelut:

Kopioi vihreälle kopiopaperille vaahteranlehtiä (n. 50 lehteä). Tutustu pala-animaation tekemisen teknisiin ohjeisiin. Harjoittele kameran yhdistämistä televisioon, ja varmista, että kamerassa on toimivat patterit tai ladattu akku.

Animaation tekniseen tekemiseen on yksityiskohtaisia ohjeita netissä muun muassa:

- www.mediakompassi.yle.fi >opettajat >opetusosiot >animaatio
- www.mediametka.fi > oppimateriaalit > kohdassa freimi
- www.animaatiokone.net/studio
- www.koulut.sodankyla.fi/elokuvakasvatut/palaanimaatio-opas.pdf.

Kuvakoot esitellään sivulla www.mediakompassi.yle.fi > 4-6-luokkalaisten > kuvakoulu > kuvan-lumo > kuvakoot.

Tehtävässä kuvataan pala-animaatio lehtipuun vuoden vaiheista ja suunnitellaan tarina. Tarinalla on alku, keskikohta, huipennus ja loppu. Käyttäkää apuna Eläinsatu varjoteatterina -tehtävässä olevia kuvia.

Yksinkertainen tarina voi olla vuodenaikojen mukaisesti etenevä kertomus, jossa on mukana vuodenaikoihin kuuluvia elementtejä. Kevät: puihin tulee pienet lehdet, jotka kasvavat kesää kohti. Taivaalla on pilviä. Kesä: Maahan kasvaa kukkia ja ruohoa, aurinko paistaa. Syksy: puun lehdet muuttuvat erivärisiksi, tuuli lennättää lehdet maahan ja maahan kasvaa sieniä. Talvi: puu ja maa peittyvät lumeen.

Tarina ei kannata lisätä liikaa yksityiskohtia.

Virittäytyminen

Näytä malli, miten pala-animaatiohahmoja liikutetaan taustapahvin päällä. Tehdään yhdessä karkea kuvakäsikirjoitus taululle. Puhutaan yleiskuvasta,

kokokuvasta, puolikuvasta ja lähikuvasta ja valitaan halutut kuvakoot. Tehtävän peruskuvakokona voidaan pitää yleiskuvaa, johon liitetään pieniä yksityiskohtia lähikuvin. (Esim. kukan nouseminen maasta, jonka jälkeen palataan takaisin yleiskuvaan)

Työskentely

Valitkaa lapsille roolit.

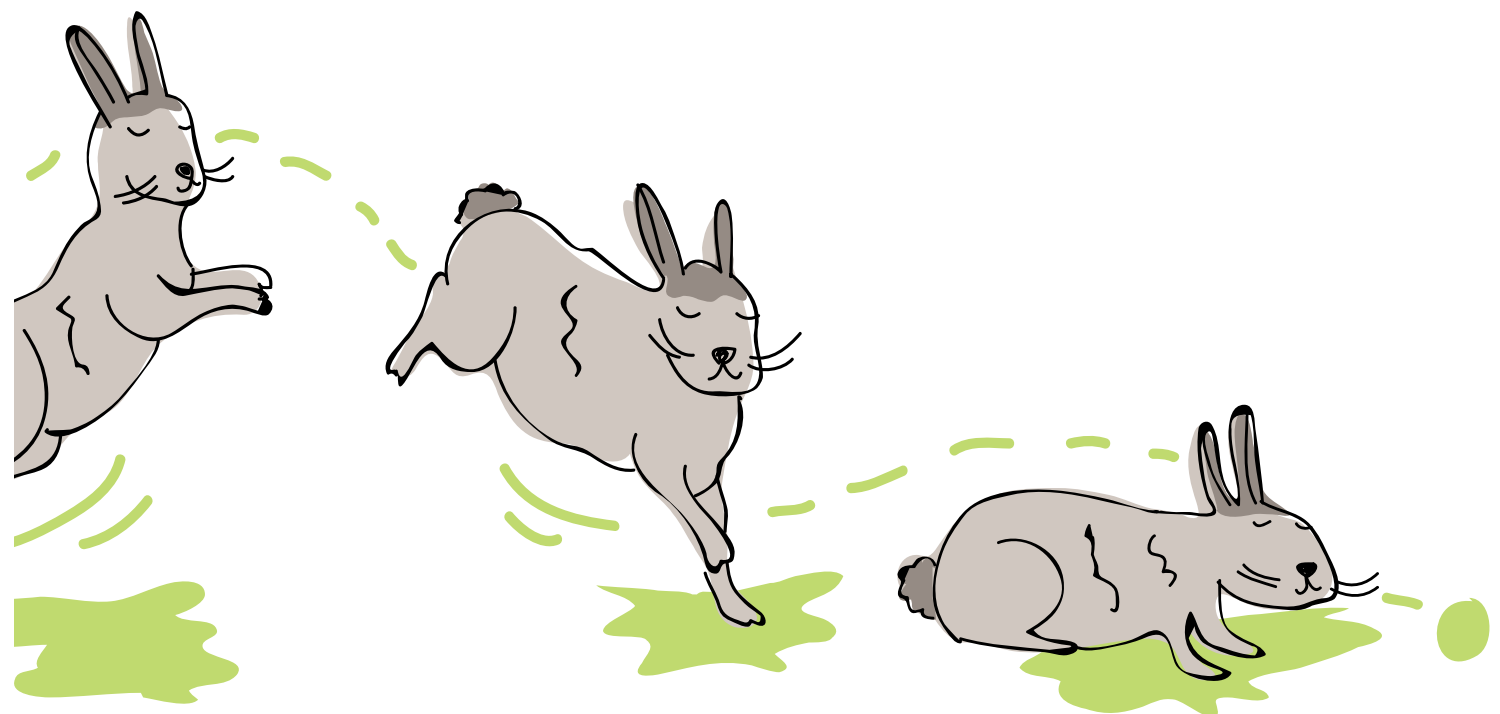
Kuvittajat tekevät hahmoja, esimerkiksi sieniä ja kukkia ja liimaavat lehdet kaksipuolisiksi - toiselle puolelle vihreä ja toiselle puolelle keltainen tai punainen. Näin lehdet muuttuvat kätevästi kesäisestä syksyiseksi. Käsikirjoittajat suunnittelevat animaation nimen ja kirjoittavat animaation juonen. Nimen voi tehdä leikekirjaimilla animaation alkuun. Lopullinen animaatio kestää noin 30 – 60 sekuntia, joten varsinaiseen animaatioon ei voi tekstiä laittaa. Äänivastaavat suunnittelevat tarvittavat äänitehosteet. Kuvaja kuvaa otoksen kameralla. Assistentti huolehtii siitä, että kuvassa ei näy ylimääräisiä sormia. Animaattorit liikuttavat pala-hahmoja vain hivenen kerrallaan kuvaa kohden. Varsinaisessa kuvaustilanteessa tarvitaan

vain kuvaaja, 2 animaattoria ja assistentti. Kuvia tarvitaan vähintään 10 kpl / sekunti. Muut lapset voivat kuvauksen aikana tehdä omaa kuvakäsikirjoitusta, jossa liike pilkotaan pieniin osiin – katsokaa apuna alla olevaa jänön loikkaa.

Animaation editoinnin tapa riippuu käytävissä olevista välineistä ja kameran ominaisuuksista. Näistä kerrotaan tarkasti alussa mainituilla nettisivuilla. Animaation voi koota käyttäen tietokoneohjelmia esimerkiksi Paint Shop Pro -ohjelmiston mukana tulevaa Animaation shop-ohjelmaa tai netistä saatavilla ilmaisohjelmilla. Kokoaminen onnistuu myös Windowsin mukana tulevalla MovieMakerilla.

Koonti

Katsokaa ryhmän tekemä animaatio. Animaation voi siirtää nettisivuille muidenkin nähtäväksi tai animaation voi näyttää kevätjuhlassa. Julkaisuun tulee pyytää tekijöiden ja huoltajien luvat.

ENSIAPUA, KYPÄRÄN KÄYTTÖÄ JA LIIKENNETURVALLISUUTTA

YM

KU

AI

Tavoitteet:

Harjoitellaan mediantuottamista. Opitaan tiedonhakua ja informaation jalostamista omaksi arkipäivän tiedoksi. Opitaan arkipäivän kansalaistaitoja.

Videokamera, televisio, liittämiseen tarvittavat johdot.

Valmistelut:

Tarkista videolaitteiston toimivuus. Käy tutustumassa netissä oleviin esimerkiksi ensiapu- ja liikenneturvallisuus -oppi-materiaaleihin:

www.spr.fi > tule mukaan > koulusivut > ensiapuaineistoa > opettajan opas

www.liikenneturva.fi > turvalaitteet.

Samalla menetelmällä voi toteuttaa esim. Käytä kypärää -, Hätänumero 112 - tai Pese kädet oikein -videon.

Jos video on tarkoitus näyttää esimerkiksi vanhempainillassa, muista pyytää lupa sekä lapsilta että huoltajilta.

Tehtävässä hankitaan tietoa yhteiskunnassa tarvittavista kansalaistaidoista, kuten ensiaputaidoista tai liikenneturvallisuudesta. Suunnitellaan ja toteutetaan valitusta aiheesta oma opetusvideo.

Virittäytyminen

Tutustukaa yhdessä netissä oleviin valistusmateriaaleihin - Suomen Punaisen Ristin (www.spr.fi) sivuilta löytyvään Kuhmula-

Kolhusen tarinaan, jossa opitaan ensiaputaitoja.

Suunnitelkaa tarinan innoittamana yhteinen kertomus, jossa hyödynnätte draaman kaarta. (Draamankaaren mallina voi käyttää Eläinsatu varjoteatterina -tehtävässä olevia malleja.) Kertomuksenne sisältö voi olla humoristinen tai valistava, pääasia on, että annettavat ensiapuohjeet ovat oikeita. Kirjataan oma tarina kuvakäsikirjoitukseksi. Kuhmula-Kolhusen perheen tarina voi toimia tarvittaessa kuvakäsikirjoituksena.

Työskentely

Jakautukaa pieniin ryhmiin. Ryhminä voi olla muun muassa kuvausryhmä, näyttelijät, puvustajat, lavastajat ja niin edelleen. Kerro ryhmien tehtävät. Kiinnittäkää huomiota näyttelijöiden äänen voimakkuuteen ja selkeyteen sekä siihen, että kuvauksen aikana täytyy olla hiljaa. Harjoitelkaa esitettävä kohtaus ja kuvatkaa se suorana otoksena. Harjoitelkaa toinen kohtaus ja kuvatkaa se. Kuvatkaa tarina loppuun.

Koonti

Katsokaa tarina televisiosta tai videotykillä. Osaisitko toimia hätätilanteessa oikein? Mitä opit? Tehkää lyhyet ensiapuohjeet vihkoosi.

HARJOITELLAAN GEOMETRIAA LINSSIN LÄPI

MA

YM

KU

Tavoitteet:

Hahmottaa erilaisia geometrisia muotoja lähiympäristöstä. Harjoitella kuvakulmien käyttöä ja kuvan rajaamista.

Digikameroita tai lasten omat kännykät, tietokone ja videotykki.

Valmistelut:

Varmista, että tekniikka toimii. Lataa kameran akut, kokeile kuvien lataamista kuvankatseluohjelmaan. Huolehdi, että tullessanne kuvausreissulta videotykki, tietokone ja kamerat toimivat keskenään.

Virittäytyminen

Ottakaa digikamerat mukaan ja lähtekää ulos. Myös lasten omia digi- tai kännykkäkameroita voi käyttää. Etsikää luonnosta, kaduilta ja rakennuksista seuraavat muodot. Yrittäkää löytää niitä mahdollisimman monta.

- Ympyrä (liikennemerkkit, pyörät)
- Kolmio (liikennemerkkit, talojen harjakatot)
- Suorakaide (rakennukset, jalkapallokenttä)
- Neliö (istutusastiat, roskikset)
- Kuutio (talot, roska-astiat)
- Pallo (jalkapallo, oven kahvat, lipputangon nuppi)
- Kartio, pyramidi ja niin edelleen.

Ryhmän voi jakaa etsimään tiettyjä kuviota tai voitte katsella ympärillenne yhdessä. Jos ette löydä muotoa, voitte muistella yhdessä, millaisesta muodosta on kyse.

Työskentely

Kuvatkaa löytyneitä kohteita. Yrittäkää löytää sekä isoja että pieniä muotoja. Kuvatkaa niitä läheltä ja kaukaa. Voitte myös

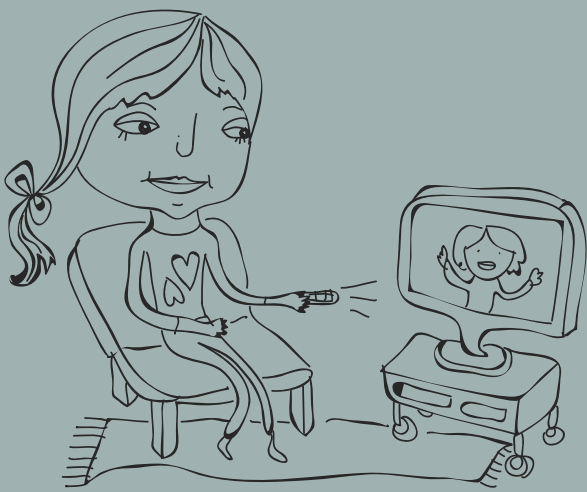
käyttää toisianne mittatikkuna: jos seisoo muodon vieressä, näkee kuinka suuri tai pieni muoto on. Myös kättä, sormeja, kynää, oksaa ja kännykkää voi käyttää mittatikuna.

Muotoja voi kuvata ylhäältä ja alhaalta. Miltä kohde näyttää penkillä seisoen, entä jos mönkii sen alle? Sammakkoperspektiivistä eli maan tasalta asiat näyttävät aivan erilaisilta kuin lintuperspektiivistä eli ylhäältä päin kuvattuna. Tehkää kiinnostavasta kohteesta kuvasarja, jossa samaa muotoa kuvataan eri kulmista.

Koonti

Siirtäkää kuvat kamerasta tietokoneelle. Niitä voi myös katsella television kautta. Jos lapset ovat ottaneet itse kuvia, voidaan niitäkin katsella yhdessä pieniltä näyttöiltä ryhmissä tai siirtää ne tietokoneelle. Samalla kun katsotaan erilaisia muotoja, voidaan kirjoittaa sen nimi ja piirtää kuvio omaan vihkoon.

Ääni

Median äänet ovat heijastuneet kotien äänimaisemaan ja median välittämistä äänistä on tullut osa kodin ääniympäristöä. Passiivinen kuuntelu on lisääntynyt. Läksyjä tehdään radion soittaessa hittiputkea tai television ollessa päällä – äänivoimakkuutta lisätään, jos eetteristä kajahtaa jotain mielenkiintoista. Median käyttöön ei välttämättä keskitytä vaan samaan aikaan tehdään useampaa asiaa tai käytetään monia medioita – esimerkiksi tietokonetta, lehteä ja televisiota – yhtä aikaisesti.

Mediakerronta perustuu enenemässä määrin kuvan ja äänen yhdistämiseen – audiovisuaalisuuteen. Audiovisuaalinen kulttuuri houkuttaa ja koukuttaa ihmisiä, sillä se tarjoaa samanaikaisesti viestejä kuulo- ja näköaisteille.

Siinä missä ennen kokoonnuttiin koko perheen voimin radion ääreen kuuntelemaan Markus-sedän tarinointia, nykypäivänä jokainen voi valita netistä juuri sen marginaaliseen musiikin alakulttuuriin suuntautuneen nettiradiokanavan, josta pitää.

Seuraavissa tehtävissä paneudutaan muun muassa äänen merkitykseen mainonnassa ja tutustumme äänimaisemiin.

Lukuvinkkejä:

Bergala, A. 2006. Elokuvakasvatus. Like-kustannus.

Herkman, J. 2002. Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Vastapaino.

HILJAISUUS JA TEHOSTEET

MU

Tavoitteet:

Havainnoidaan keskittyneesti ääniympäristöä. Tutustutaan erilaisten äänien tuottamiseen omalla keholla ja erilaisilla esineillä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja kuuntelemista.

Tietokone, jossa on kaiuttimet. Soittimia ja erilaisia esineitä. Halutessa äänittämiseen tarvittava tekniikka.

Virittäytyminen:

Tuokio aloitetaan yhdessä keskustelemalla, millaisissa paikoissa pyydetään olemaan hiljaa? (Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi: koululuokka tietyissä tilanteissa, kirkko, kirjasto, sairaala). Millaisia ääniä niissä silti voi kuulua, vaikka ollaankin hiljaa?

Työskentely

Ollaan aivan hiljaa hetken aikaa. Kuunnellaan ääniä, joita hiljaisuudessa kuuluu (esimerkiksi: kello raksuttaa, tilan ulkopuolella puhutaan, putket lorisevat jne.). Ryhmän kanssa voi mennä esimerkiksi käytävään tai ulos kuuntelemaan erilaisia hiljaisuuksia, joissa ei itse tuoteta melua. Keskustelkaa äänistä:

- Millaisia ne ovat?
- Kiinnitämmekö niihin tavallisesti huomiota?
- Oliko mukana ääniä, joiden lähde emme tiedä?

Kaikissa hiljaisissakin paikoissa kuuluu yleensä jotain ääniä. Millaisia ääniä voisi kuulua vaikkapa hiljaisessa sademetsässä, veden pinnan alla meressä, korkealla pilvien korkeudella? Kirjatkaa ääniä taululle.

Tehkää pieni live-kuunnelma, jossa jokaisella on rooli. Valitkaa jokin hiljainen paikka - esimerkiksi edellä mainituista valiten. Jakautukaa muutaman hengen pienryhmiin, joista jokainen ryhmä saa oman "äänen". Äänet

tuotetaan kehosoittimilla ja tilasta löytyvillä huonekaluilla tai tarvikkeilla. Ryhmä pohtii ääneen liittyviä näkökulmia:

- Millaiselle ääni kuulostaa?
- Miten sitä voi toistaa kehon tai esineen avulla? Esimerkiksi linnunlaulua voi tuottaa kukkopillillä, suulla tai soittimella.
- Onko ääni voimakas vai hiljainen, tasainen vai vaihteleva?

Erilaisia tehosteita voi inspiraatioksi kuunnella Ylen Tehostossa <http://tehosto.yle.fi/>

Ohjaaja voi toimia kapellimestarina, joka sytyttää jokaisen ryhmän äänet, esimerkiksi osoittamalla yhtä ryhmää kerrallaan. Kapellimestari voi välillä sytyttää osan äänistä ja sammuttaa loput.

Tehtävänä ei ole peitota ääntelyllä muiden ryhmien ääniä. Kaikki eivät voi huutaa täyttä kurkkua, vaan äänimassoja on erilaisia, osa on kovempia, osa hiljaisempia. Osa äänistä voi myös koveta ja hiljetä riippuen tuleeko ääni lähemmäksi vai loittoneeko kauemmaksi. Äänet voidaan myös nauhoittaa ja kuunnella niitä yhdessä.

Koonti

Pohtikaa yhdessä kuulostiko äänimaailma aidolle ja miten yhden ääniryhmän lisääminen tai poistaminen vaikutti äänimaisemaan.

ÄÄNIÄ MAISEMASSA

MU

YM

Tavoitteet:

Harjoitellaan tarkkaa havaitsemista ja äänien erottelua sekä kuuntelua. Kehitetään musiikkilista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin.

Äänittävä medialaite (esim. nauhuri, kännykkä, minidisc, MP3-soitin, videokamera tms.), aikakauslehti, soittimia, videotykki.

Valmistelut:

Voit etsiä valmiiksi aikakauslehdessä tai netistä muutaman luontokuvan. Kuvat voivat esittää rakennettua ympäristöä tai luonnonympäristöä.

Muista huomioida kuvien tekijänoikeudet!

Nauhoittakaa lähiympäristön ääniä ja arvuutelkaa, mitä toimintoja äänet esittävät - esimerkiksi käsien pesu ennen omenan haukkaamista, roskien vieminen ja niin edelleen.

Tehtävässä tuotetaan kuvaan äänimaisema musiikkivälinein, kehosoittimilla ja omalla ääntelyllä. Tarvittaessa voidaan etsiä netistä oikeita eläimien ääntelyjä, ajoneuvojen ääniä ja muita tehosteita.

Virittäytyminen

Heijasta valitsemasi kuva videotykillä tai dokumenttikameralla seinälle. Kuvan voi myös kiinnittää taululle sellaisenaan, mutta tehtävä on helpompi toteuttaa, mikäli kuva on kooltaan suuri. Keskustelkaa valitusta kuvasta:

- Mitä kuva esittää?
- Millaisia luonnon ääniä kuvassa esiintyy?
- Mikä ääni kuuluu ensin, mikä seuraavaksi?

- Kuuluuko kuvassa ihmisen tai eläimen ääniä?
- Onko kuvassa koneen ääniä tai muita ihmisen toiminnan seurauksena kuuluvia ääniä?
- Missä kuva voisi olla otettu?
- Mitä ääniä kuvassa on kuulunut juuri ennen kuvan ottamista? Entä kuvan ottamisen jälkeen?

Pohtikaa yhdessä, miten kuvassa esiintyvän äänen voisi tuottaa.

Työskentely

Katsokaa viereisen sivun kuvaa. Jokainen harjoittelee tiettyä kuvassa kuuluvaa ääntä. Joitain ääniä voi tuottaa useampikin henkilö, jotta kaikki pääsevät esiintymään. Asettukaa sellaiseen järjestykseen, jossa kuvan tapahtumat esiintyvät. Kuvaa kannattaa lukea vasemmalta oikealle. Lasten tulee nähdä kuva koko ajan. Ohjaaja näyttää äänen etenemisen kuvassa ja nauhoittaa esityksen.

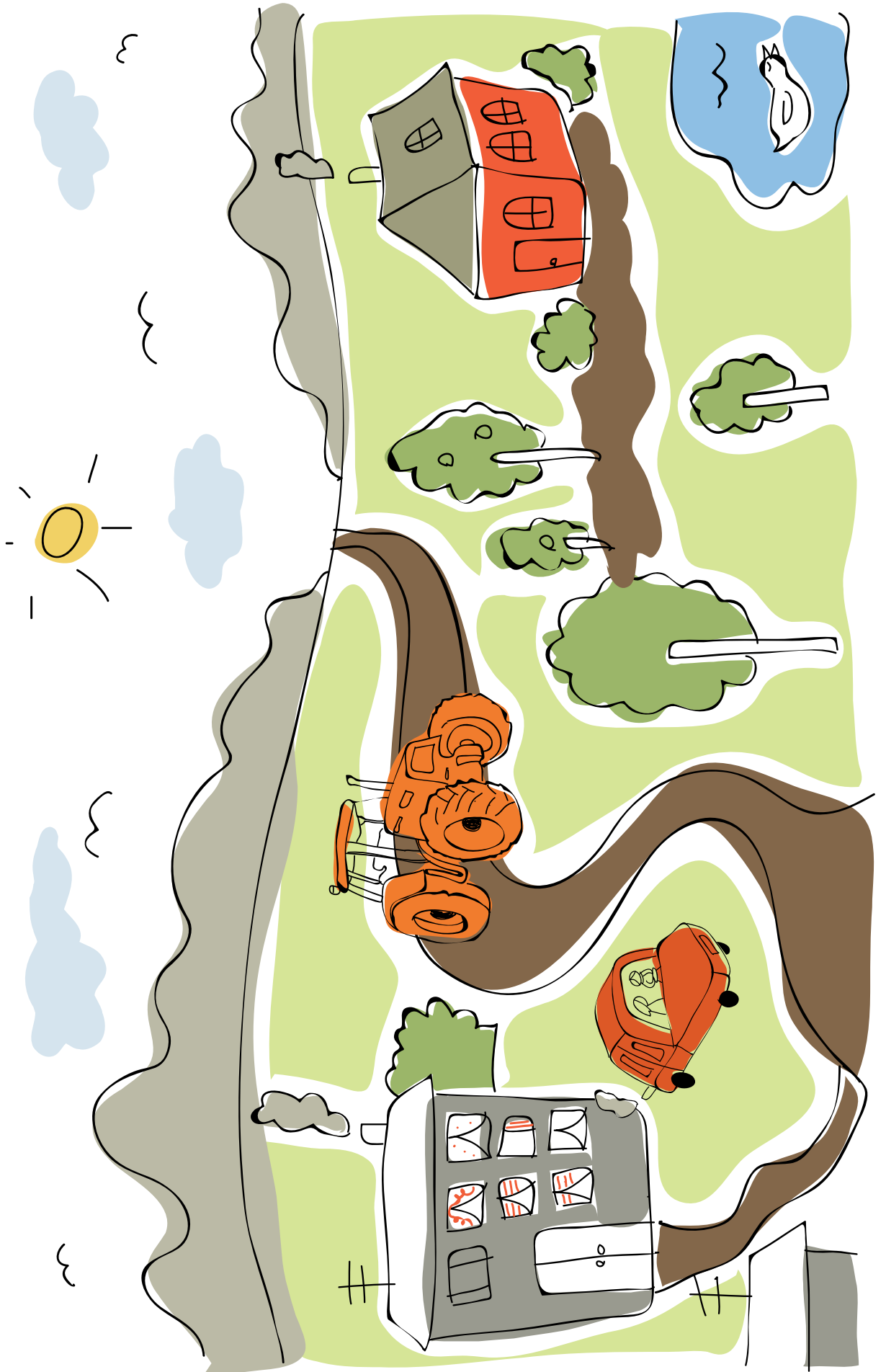
Viereisen sivun kuvassa ääninä voisivat olla:

- tuulisen metsän humina koko esityksen ajan – puhkuminen
- iloiset äänet kerrostalossa - nauru
- palavan puun ritinä omakotitalon takassa
- traktorin hurina, joka vaimenee, kun kuvassa edetään traktorin ohi.

Koonti

Kuunnelkaa nauhoitettu äänituotos ja keskustelkaa tekoprosessista.

Variaationa tehtävästä voidaan tuottaa äänimaisemia ryhmissä niin, että muut ryhmät eivät tiedä esitettävää kuvaa. Esityksen jälkeen pohditaan mitä tapahtui, millaisia ääniä kuultiin ja millainen kuva sopisi kuultuihin ääniin. Lopuksi kuva paljastetaan ja mielikuvaa verrataan kuvaan.

LUONTOÄÄNI

YM

KU

AI

Tavoitteet:

Harjoitellaan tiedonhankintaa luonnosta lähiympäristöä havainnoimalla. Harjoitellaan monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja harjaannutaan kuulemaan ääniympäristöä. Opitaan käyttämään luontevasti omaa ääntä.

Äänittävä medialaite (esim. nauhuri, kännykkä, minidisc, MP3-soitin, videokamera tms.).

Valmistelut:

Tarkista, että äänityslaitteisto on toimintakunnossa. Käy tutustumassa Yleisradion Elävän arkiston viikon luontoääniin www.yle.fi > **eläväarkisto** hae: viikon luontoääni tai WWF:n sivuilla www.wwf.fi > **viihde** > **eläinten äänet**.

Tehkää esittely äänen aiheuttajasta. Käyttäkää lähteenä nettiä, oppikirjoja, luontodokumentteja ja niin edelleen.

Tehtävässä nauhoitetaan pihalla / lähimetsässä kuuluvia ääniä minuutin ajan. Nauhoitus kuunnellaan yhdessä.

Virittäytyminen

Kuunnelkaa ja tunnistakaa erilaisia luontoääniä. Mikä eläin on kyseessä? Onko ääninäytteessä yö vai päivä? Millaisessa paikassa luulet äänitteen nauhoitetun? Mitä muita ääniä kuulet? Miltä paikassa tuoksuu? Onko helppoa vai vaikeaa nauhoittaa eläinten ääniä? Mitä ääniä arvelet kuuluvan pihalla tai lähimetsässä?

Työskentely

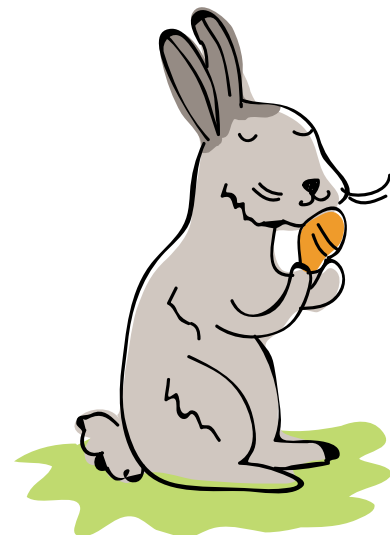
Jakautukaa pienryhmiin. Näytä, miten äänittävää medialaitetta käytetään. Harjoitelkaa nauhoittamista esittelyllä: ”Tervetuloa kuuntelemaan viikon luontoääntä. Luontoäänen nauhoittavat Heta

ja Vilma.” Kiinnittäkää huomiota äänen voimakkuuteen ja selkeyteen sekä siihen, että nauhoituksen aikana muiden täytyy olla hiljaa.

Kun lapset osaavat käyttää äänittävää medialaitetta, heidät ohjeistetaan lähemmäs pihalle tai turvalliseen lähimetsikköön nauhoittamaan minuutin mittainen ääninäyte. Mikäli kello on vielä vieras, voi ohjaaja voi olla ajanottaja. Äänitysten jälkeen palatkaa sisälle.

Koonti

Kuunnelkaa näytteet ja tehkää niistä havaintoja. Tunnistatteko äänet? Saitteko tallennettua niitä ääniä, mitä oletitte? Piirtäkää kuulluista äänistä tunnelmakuva tai kirjoittakaa havainnot vihkoon. Äänitteet voidaan koota cd:lle, tietokoneelle tai verkkotietokantaan.

MAINOSBONGARI

MU

KU

AI

Tavoitteet:

Tarkastellaan mainoksien ääntä, kuvaa ja tekstiä vaikuttamisen tehokeinona. Hankitaan valmiuksia oman henkilökohtaisen mediasuhteen rakentamiseksi.

Nettityheys, videotykki, musiikki välineet / videokamera, kartonkia ja kyniä mainoksen tyypistä riippuen.

Valmistelut:

Etsi netistä kuukauden parhaat sekunnit (www.spotti.mtv3.fi > **kuukauden parhaat sekunnit**) ja varmista, että tietokoneen äänen saa päälle ja pois päältä. Voit myös tutustua mainonnan lukutaito-ohjelmaan www.mediasmart.fi.

Varmista etukäteen, että mainos on lapsille sopiva. Sivustolla on mainosten arkisto, josta voi valita parhaiten sopivan mainoksen.

Kirjoita muistiin, millaisia mainoksia tulee ennen tai jälkeen katsomiesi lastenohjelmia. Bongaa, missä näet tai kuulet mainoksia.

Kootkaa nähdyistä mainoksista taulukko ja keskustellaan niistä. Miksi mainoksia näytettiin? Kenelle ne oli suunnattu? Kuka perheessä päättää, mitä leluja tai muroja ostetaan? Vaikuttavatko mainokset sinuun? Oletko joskus pettynyt tuotteeseen, minkä olet nähnyt mainoksessa? Ovatko mainoksen kertomat asiat aina tosia? Jätetäänkö mainoksissa jotain kertomatta?

Tehtävässä tarkastellaan äänen, kuvan ja tekstin osuutta mainoksen tehokeinona sekä pohditaan omia kulutustarpeita ja sitä miten tarpeet syntyvät.

Virittäytyminen

Keskustelkaa yhdessä: Mikä on mainos? Missä mainoksia esiintyy? Määritellä mainos yhdessä. Mainos on sanomalehdissä, televisiossa, radiossa, puhelinpylväissä jne. esiintyvä viesti, mikä kohdistuu suureen ihmisjoukkoon.

Pohtikaa, miksi mainostetaan? Mainoksilla tavoitellaan myynnin lisäämistä. Millainen on mielestäsi hyvä mainos? Tarvitaanko mainoksia? Miksi / Miksi ei?

Kuunnelkaa yhdessä ohjaajan valitseman mainos ilman, että näette kuvaa. Mihin tällä mainoksella pyritään? Mitä siinä mainostettiin? Oliko mainos vaikuttava ilman kuvaa? Katsokaa sama mainos ilman ääniä. Oletko ajatellut, kuinka merkittävässä roolissa ääni voi erilaisissa mediaesityksissä olla? Esiintykö mainoksessa ihmisiä? Miksi mainoksen ihmiset ovat usein upeita, iloisia tai yliիրteitä? Millaisia tunteita mainos herätti? Huomasitko mainoksessa tekstiä tai logoa? Millaisia värejä niissä käytettiin? Katso sama mainos kuvan ja äänen kanssa. Kuka tarvitsee kuvan tuotetta? Ostaako joku tuotteen, vaikka ei tarvitse sitä?

Työskentely

Tehkää oma mainos. Voitte valita, teettekö mainoksen vai vastamainoksen. Vastamainoksessa tuotteen voi muuttaa hassuksi tai vitsikkääksi, tuotetta voidaan käyttää väärin tai mainoslause voi olla höperö.

Mainos voi olla lehtimainos, televisiomainos tai radiomainos käytettävien välineiden mukaan. Mainoksia voi tehdä myös näytelmämuodossa.

Koonti

Esittäkää tehdyt mainokset ja pohtikaa, mitä mainoksella haluttiin viestittää.

HYVÄN TUULEN UUTISET

AI

Tavoitteet:

Opitaan uutisen tekemisen perusteita. Harjoitellaan selkeää radioilmaisua ja vuorovai-
kutustaitoja.

Nettiyhteydellä varustettu tietokone
videotykki, sermejä tai kankaita.

Valmistelut:

Jos näytät sähköisiä aineistoja, käynnistä
laitteet riittävän aikaisin ja varmista verkko-
linkkien toimivuus. Jos näytät uutisia televi-
sion/netistä, huolehdi, että ne ovat lapsille
sopivia.

Virittäytyminen

Keskustelkaa yhdessä seuraavista uutisotsi-
koista. Alla on lista kysymyksistä, joita voi
käyttää apuna keskustelussa.

“Aku Ankka vieraili Korvatunturilla”

“Presidentti Tarja Halonen viettää syntymä-
päiviään huvipuistossa “

“Poika liukastui uimahallissa”

Mitä on tapahtunut?

Missä on tapahtunut?

Milloin tämä tapahtui?

Kuka/keitä oli paikalla?

Miksi näin on tapahtunut?

Voisiko uutinen olla totta?

Ketä tämä uutinen kiinnostaa?

Työskentely

Kerro ryhmälle, että tänään tulette tekemään
radiouutisia. Voitte katsoa lasten tekemiä
uutisia Ylen Mun Uutiset-palvelusta ([http://
atuubi.yle.fi/mun_uutiset](http://atuubi.yle.fi/mun_uutiset)) ja kuunnella
tuoreita radiouutisia Yle Areenalta ([http://
areena.yle.fi](http://areena.yle.fi)).

Jakautukaa pareihin ja suunnitelkaa pareit-
tain lyhyt uutinen koulussa tai iltapäivä-
kerhossa menneellä viikolla tapahtuneista
asioista. Voitte pohtia mitä on opittu/leikitty,
mistä on väitelty, millaista ruokaa on ollut
tarjolla tai onko tapahtunut jotain arjesta
poikkeavaa (retki, juhla, vierailu) ja niin edel-

leen. Uutisen voi kirjoittaa vihkoon ja/
tai harjoitella sen puhumista ääneen.

Kun kaikkien uutiset ovat valmiita, ra-
kentakaa studio. Sen voi myös rakentaa
valmiiksi jo ennen tuokion alkua. Ra-
diostudion voi rakentaa tilan nurkkaan
sermeillä ja kankailla siten, ettei sen
takaa ole näköyhteyttä kuulijoihin.

Miettikää yhdessä, millainen on hyvä
radioääni. Kannattaa muistuttaa, että
puheen pitää olla melko hidasta, ar-
tikulaation tulee olla niin selvää, että
huonokuuloinen mummokin ymmär-
tää, mistä on kyse ja, että äänen tulee
kantaa kunnolla. Huutaa ei saa, mutta
kuiskatakaan ei voi. Uutiset luetaan
pareittain uutisstudiossa. Ne voi myös
nauhoittaa ja kuunnella yhdessä.

Koonti

Kuunnelkaa uutiset hiljaa ja keskittyen.
Kuuntelun jälkeen kerratkaa ja keskus-
telkaa. Mikä oli uutisen tekemisessä
helpointa, mikä vaikeinta? Mille uutisen
tekeminen tuntui? Millaista oli kuun-
nella ilman, että näkee puhujaa?

ELÄINSATU VARJOTEATTERINA

MU

KU

AI

Tavoitteet:

Työstetään kuultuja ja koettuja mediaesityksiä improvisoinnin, leikin ja draaman avulla. Kuvailaan kokemuksia, elämyksiä ja mielikuvia musiikin ja kuvataiteen keinoin.

Eläinsatu, musiikkikappale tai äänisatu, joka liittyy eläimiin, nauhuri, kamera/videokamera, valkokangas, kartonkia/piirtoheitinkalvoja ja tusseja, piirtoheitin.

Virittäytyminen

Lue ääneen lyhyt eläinsatu tai kuunnelkaa äänisatu tai musiikkikappale.

Hypätkää sadun tai musiikkikappaleen sisään ja keskustelkaa:

- Katselkaa ympärillenne. Mitä näette?
- Millaisia ääniä kuulette?
- Millaiselle ympäristössä tuoksuu?
- Mille tuntuu jalkojen alla?
- Kun nostatte katseen ylöspäin, mitä näette?
- Millaisia tunteita satu herättää? Nimetkää tunteita taululle.

Työskentely

Jaa jokaiselle viereisen sivun draamakäret tai näytä ne esimerkiksi piirtoheittimen avulla.

Miten sadun tapahtumat sijoittuvat draaman kaarelle? Tutkitaan kolme erilaista draaman kaarta: Kissan selkäviivaa seuraamalla tarina alkaa, tunnelma kohoaa ja päättyy loppuhuipennukseen. Pingviinin kaari on puolestaan jyrkkä pudotus korkealta eli alussa tapahtuu paljon, mutta sen jälkeen tarina latisuu. Käärmeellä ei puolestaan ole kaarta eli sadussa tapahtuu koko ajan jotain, mutta ei mitään yllättävää eli ei siis synny minkäänlaista jännitettä.

Sijoittakaa esimerkiksi kissan selän kaareen seuraavat tapahtuman osat ja käykää läpi, mitä sadussa silloin tapahtuu:

- Alku
- Päähenkilön esittely
- Keskikohta
- Ristiriita tai tilanne, joka vaatii ratkaisua
- Ratkaisu
- Onnellinen loppu

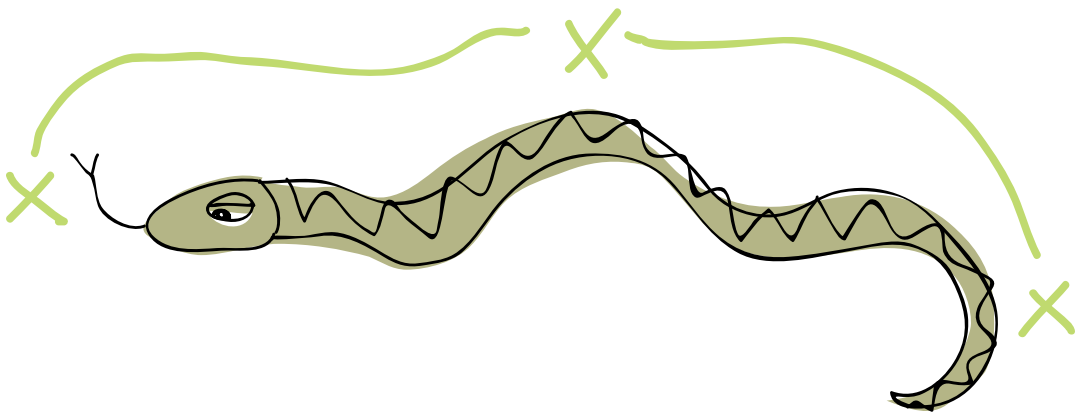
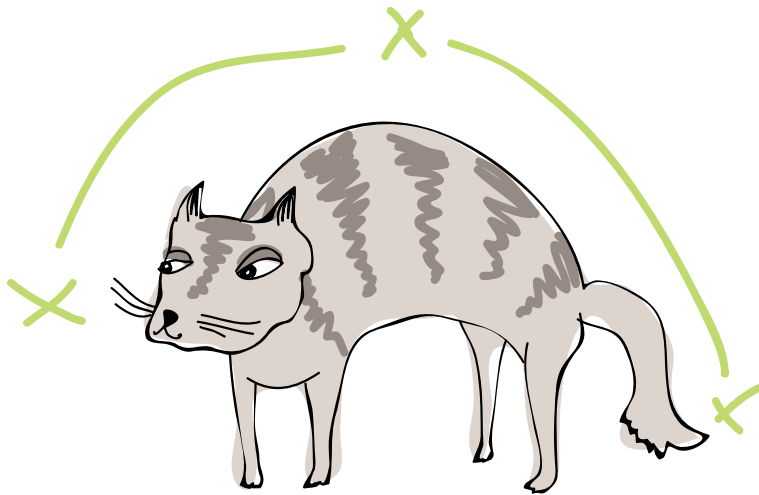
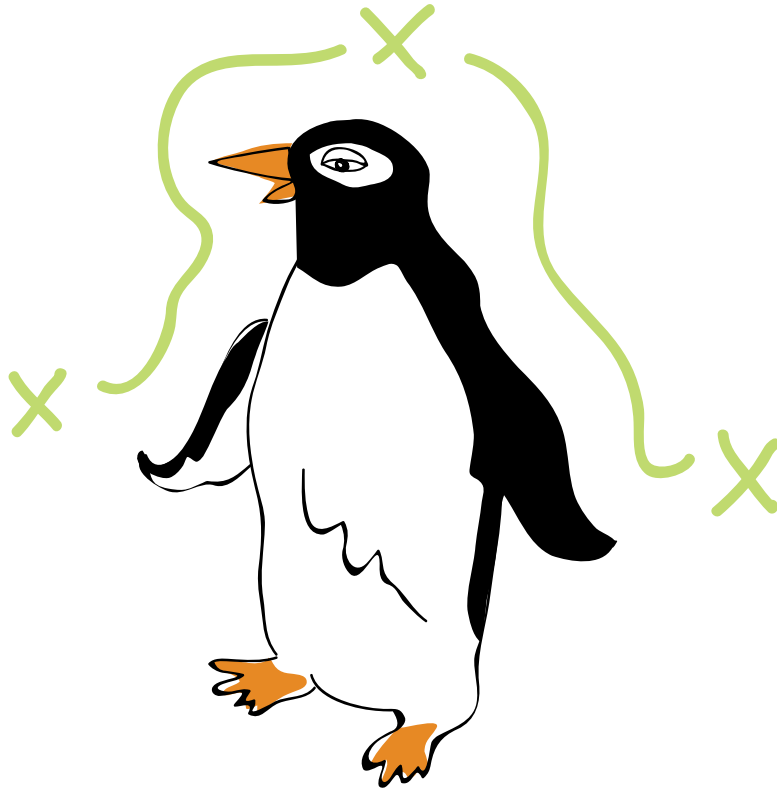
Tämän jälkeen kootkaa taululle erilaisia sadun elementtejä. Päähahmo (esim. sankari), vastahahmo (esim. paha susi, viekas kettu), muut sivuhahmot, maisemaelementit (esim. mökki, puu, kivi, järvi)

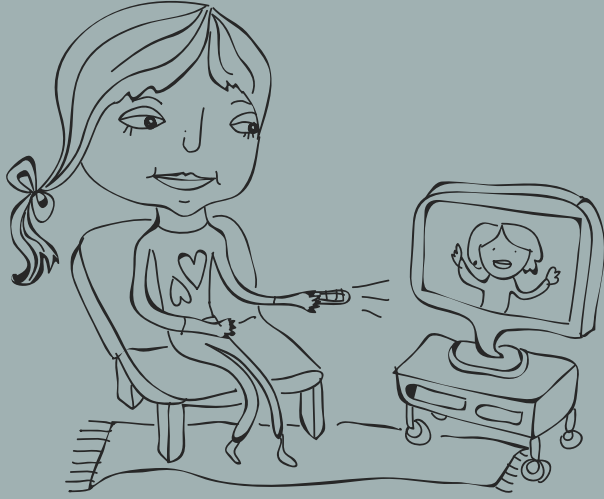
Askarrelkaa hahmojen siluetit ja maisemaelementit kartongista tai piirtäkää hahmot piirtoheitinkalvoille. Esitetään tarina uudestaan näillä hahmoilla sadun mukaisesti. Käyttäkää tehosteina kehosoittimia, netistä löytyviä äänitehosteita ja niin edelleen. Esitys voidaan kuvata tai videoida ja katsoa lopuksi yhdessä.

Koonti

Vertailkaa keskustellen oikean eläimen elämää sekä satujen eläinten elämää:

- Miten sadun eläimen elämä eroaa oikean eläimen elämästä?
- Millaisia taitoja satuhahmolla on verrattuna oikeaan elämään?
- Mistä kaikkialta voi hankkia tietoa oikeiden eläimien elintavoista? (Vanhemmat ja muut sukulaiset, kirjastot, tietokirjat, netti, museot, eläintarhat.)

Teksti

Lapsille tarinoita ja satuja on kerrottu aina. Ne ovat ajanvietettä, mutta ne sisältävät myös tärkeitä kasvatuksellisia teemoja. Myös mediatuotokset kertovat meille jonkin tarinan. Sadut ja tarinat on kirjoitus- ja lukutaidon myötä taltioitu kirjoiksi. Kirjat ja tekstit ovatkin tärkeä sekä perinteinen osa mediamaailmaa. Kirjastoja voikin ajatella positiivisessa mielessä mediajätteinä. Niiden tarjontaa ja osaamista kannattaa hyödyntää sekä kerhoissa että opetuksessa.

Tekstimaailma on muuttunut osana mediaympäristön muutosta. Teksteistä on tullut yhä kontekstisidonnaisempia. Tekstiviesteissä käytämme erilaista kieltä kuin kirjoittaessamme ainetta. Pikaviestintäohjelmissa käytämme vielä usein tekstiä ja hymiöitä kuvaamaan ilmettämme, vaikka mahdollisuus olisikin käyttää web-kameraa. Samoin sosiaalisen median ympäristöt perustuvat vielä tekstin avulla käytävään vuorovaikutukseen.

Lapsella on voi ajatella olevan monta kieltä – muun muassa kirja-, puhe-, mese- ja textarikieli. Näiden kielten sekoittuminen saattaa aiheuttaa harmia koulumaailmassa. Lisämausteensa tuovat vielä mainonnan tekstikieli, vieraankielen lainasanat, slangit ja niin edelleen. Kieli elää ja muuttuu jatkuvasti, eikä kirjakielen tärkeyttä tulisi unohtaa mese-kielen maailmassakaan.

Seuraavissa tehtävissä tutustutaan muun muassa vieraisiin ja tuttuihin sanoihin, sarjakuvaan sekä tehdään peliarvostelu.

Lukuvinkkejä:

Karlsson, L. 2003. Sadutus – avain osallistuvaan toimintakulttuuriin. PS-kustannus.

Sintonen, S. (toim.) 2002. Median sylissä: Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Finn lectura.

ARVAA KUKA?

AI

Tavoitteet:

Omiin huomioihin perustuvan tekstin tuottamisen harjoittelu. Ilmaisun ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen.

Aikakausi- ja sanomalehtiä, valkokangas, piirtoheitin, tuoli, roolivaatteita.

Valmistelut:

Leikkaa aikakausi- ja sanomalehdistä kuvia erilaisista ihmisistä (noin 20 kuvaa). Aseta valkokangas siten, että sen taakse voi kulkea ilman, että lapset näkevät. Tuoli asetetaan piirtoheittimen ja valkokankaan väliin. Laita lehdestä leikatut kuvat esille esimerkiksi taululle.

Millaisia rooleja sinulla on? Olet vanhempiesi lapsi, sisarustesi sisarus, luokkatoveri, lapsenlapsi, tyttö tai poika ja niin edelleen. Mieti, miten käyttäytymisesi eroaa eri tilanteissa ja eri rooleissa. Voitte keskustella millaisia rooliodotuksia ihmisiin kohdistuu. Millainen on räppäarin rooli? Millainen on prinsessan rooli? Millainen on hämähäkkimiehen rooli?

Tehtävässä harjoitellaan tarkkojen huomioiden tekemistä itsestä ja muista mielekkäällä tavalla.

Virittäytyminen

Tehtävä tehdään pareittain. Parit valitsevat yhden kuvan esittämän henkilön. Valittua henkilöä ei saa paljasteta muille. Parit kirjoittavat henkilöstä vihjeitä – esimerkiksi: ”Hän on nainen, hänellä on silmälasit, hänellä on vaalea tukka, hänellä on korvakorut, hän hymyilee.” Toiset koettavat päätellä vihjeiden perusteella kenestä on kyse.

Tehtävä voidaan tehdä myös siten, että muut lapset kyselevät parilta vastaavia kysymyksiä. Kysymykset tulee olla sellaisia, joihin pari voi vastata kyllä tai ei.

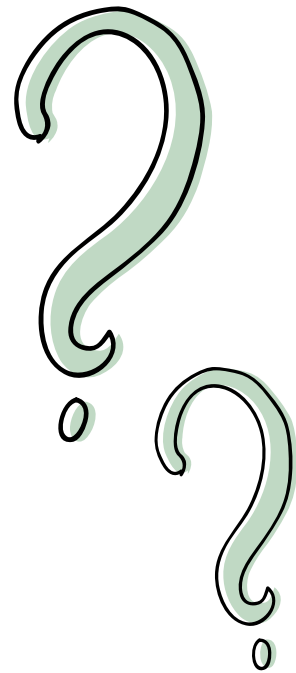
Työskentely

Lapset kirjoittavat itsestään vastaavalaisia vihjeitä kuin virittäytymistehtävässä. Vihjeitä ei paljasteta muille. Tämän jälkeen neljä lasta menevät piiloon. Yksi heistä menee valkokankaan taakse ja laittaa yllensä roolivaatteita – esimerkiksi silmälasit, hatun, kaulaliinan. Lapsen itsensä kirjoittamat vihjeet luetaan ääneen. Muut arvaavat varjokuvan ja vihjeiden perusteella, kuka valkokankaan takana on.

Koonti

Keskustelkaa yhdessä:

- Olisitko tunnistanut kaverisi vain varjokuvan perusteella?
- Olisitko tunnistanut hänet vain vihjeiden perusteella?
- Mistä asioista ihmisen voi tunnistaa? (Esimerkiksi kävelytyyli, puhetyyli jne.)

TELEVISIOTA TUTKIMASSA

MA

AI

Tavoitteet:

Median aseman ja merkityksen pohtiminen omassa elämässä. Vastuullisten valintojen edistäminen.

Sanomalehden televisio-ohjelma-tietosivu tai netin tv-ohjelma tietosivusto.

Valmistelut:

Hanki jokaiselle lapselle oman televisio-ohjelasivu.

Televisio-ohjelmilla, peleillä ja elokuvilla on ikärajamerkinnät. Elokuvien ja pelien ikäraajat määrittelee Valtion elokuvatarkastamo. Televisio-ohjelmien ikäraajat perustuvat kanavien itsesäätelyyn. Elokuvien ja pelien K18-ikäraja ovat sitovia. Lisätietoa elokuvien ja pelien ikärajoista: www.vet.fi ja televisio-ohjelmien ikärajoista www.ficora.fi.

Katso yksi sinua kiinnostava tv-ohjelma. Arvostele ohjelma tähdillä. (5 tähteä on paras-1 tähti on huonoin). Sopiko ohjelma mielestäsi ikäisellesi? Varaudu kertomaan muille ohjelmasta lyhyesti.

Tutustukaa televisio-ohjelmien, elokuvien ja pelien ikärajamerkintöihin tarkemmin. Tehkää tietoisuudomainen video tai luokkalehti, jossa kerrotaan, mitä merkinnät tarkoittavat. Ikäraajat sopivat hyvin myös vanhempainillan aiheeksi.

Tehtävässä tutkitaan päivän televisio-ohjelmaa ja valitaan siitä itseä kiinnostavat ohjelmat.

Kootaan ryhmän suosikkiohjelmista mielipidemittari pylväsdiagrammina ja keskustellaan ohjelmien sopivuudesta lapsille.

Virittäytyminen

Esittele lehden televisio-ohjelasivu lapsille.

Keskustelkaa yhdessä:

Mistä sivu yleensä löytyy? Mikä on sivun tarkoitus? Onko joku tutkinut sellaista aiemmin? Ympyröikää itseä kiinnostavat ohjelmat. Mikä ohjelma kiinnostaa sinua eniten? Mitä ohjelmaa et katsoisi? tiedätkö, tuleeko tänään ohjelmaa, joka ei sovellu lapsille? Mistä sen tietää? Millaiset ohjelmat eivät ole mielestäsi lapsille sopivia? Oletko joskus nähnyt ohjelman, joka ei mielestäsi sopinut sinulle? Miksi se ei sopinut sinulle? Mitä sitten teit?

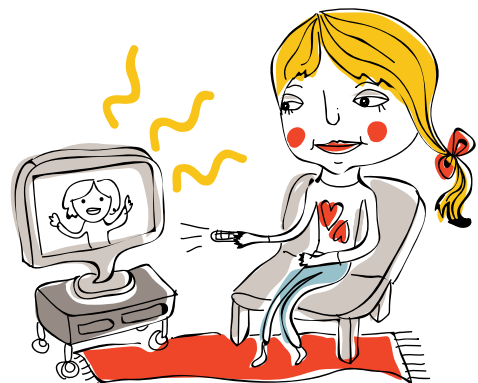
Keskustelkaa pelottavista televisio-ohjelmista ja miettikää, miten niitä voi yrittää välttää, mitä sellaisen nähtyään tulee tehdä ja niin edelleen.

Työskentely

Tehkää taululle pylväsdiagrammi televisio-ohjelmista. Kysy jokaiselta lapselta hänen suosikkiohjelmansa nimeä. Uusi ohjelman nimi kirjoitetaan valkoiselle lapulle ja kiinnitetään taulun alareunaan sekä laitetaan rasti lapun yläpuolelle. Jos kyseessä on tyttö, rasti merkitään punaisella ja poika, niin rasti merkitään sinisellä. Jos jollakin lapsella on jo mainittu suosikkiohjelma, merkitään vain rasti nimilapun yläpuolelle.

Koonti

Tarkastelkaa ryhmän suosikkiohjelmaa. Mikä ohjelma on suosituin? Mitä luokkaa katselee vähiten? Mikä on tyttöjen suosikkiohjelma? Entä poikien? Kuinka moni katselee ohjelmaa X? Kuinka monta enemmän / vähemmän on valinnut suosikkiohjelmakseen ohjelman X kuin Y? Sopivatko ohjelmat mielestänne lapsille? Kootkaa diagrammi kartongille seinälehdiksi. Lasten valinnoista voi keskustella myös vanhempainillassa.

VERTAILLAAN MEDIOITA

AI

Tavoitteet:

Pohditaan omaa mediasuhdetta. Hahmotetaan ja nimetään mediaympäristöön liittyviä välineitä.

Haastattele vanhempaasi tai isovanhempaasi heidän lapsuuden mediamaailmasta. Millaisia mediavälineitä kodeissa oli silloin, miten niitä käytettiin ja millaisia ohjelmia niistä tuli? Piirrä kuva tai kerro omin sanoin ryhmälle haastattelusta.

Työskentely

Jaa jokaiselle lapselle alla oleva liite. Nimeä kuvassa oleva mediaväline, kirjoita niihin liittyviä suosikkejasi ja pohdi, mikä media on itselle tärkeä, mikä vähemmän tärkeä.

Pohtikaa yhdessä:

- Millaisia suosikkeja tytöillä on, entä pojilla? Onko jotain yhteisiä suosikkeja? Mikä niissä on hauskaa/kiinnostavaa?
- Mikä on kaikkein tärkein mediaväline, mikä on vähiten tärkeä? Miksi?
- Mikä on kaikista vanhin mediaväline, entä mikä nuorin? Tutustukaa mediavälineiden historiaan esimerkiksi mediamuseo Rupriikin sivuilla: www.tampere.fi/mediamuseo/
- Mitä muita medioita muistatte? Kuka niitä perheessänne käyttää? Muita medioita voivat olla esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehdet, mainokset, kännykkä, pelilaitteet, radio.

Vä-li-ne	Täy-den-nä	Lai-ta tär-ke-ys-jär-jes-tyk-seen nu-me-roi-mal-la. 1=tär-ke-in, 3=vä-hi-ten tär-ke-ä	
	T__ - L__ - __ -S__ -__	Suo-sik-ki oh-jel-ma-si	
	T__ - T__ - K__ - __E	Suo-sik-k-i pe-li-si	
	K__ - J__	Suo-sik-ki kir-ja-si	

Mui-ta me-di-oi-ta, joi-ta muis-tat. Piir-rä tai kir-joi-ta.

MAAILMAN PARASTA SUKLAATA

YM

KU

Tavoitteet:

Pohditaan mainonnan perusteita. Harjannutetaan kuvanlukutaitoa mainosten avulla. Pohditaan mainoksen ja todellisuuden eroja.

Lehtiä tai tietokone, tarvittaessa julisteen tekoa varten kyniä ja kartonkia, audiovisuaalisiin mediaesityksiin tarvitaan esim. videokalustoa.

Valmistelut:

Etsi suklaaseen liittyviä mainoksia netistä tai lehdistä. Niitä löytyy suklaatehtaiden verkkosivuilta, YouTubesta, sekä hakusanoilla, jotka liittyvät suklaatuotemerkkeihin.

Virittäytyminen

Keskustelkaa yhdessä: Mikä on parasta suklaata? Muistelkaa suklaamainoksia televisiossa ja lehdissä. Millaisia mainoksia muistatte? Mitä mainoksissa tapahtuu? Muistatkeko tuotemerkkejä, joita mainoksissa mainitaan (Fazer, Geisha, Kinder, Marabou ...)? Lapset voivat muistaa myös tiettyjä mainoslauseita.

Työskentely

Tutkikaa muutamia suklaamainoksia lehdistä tai netistä ja miettikää yhdessä:

- Millaisessa ympäristössä mainoksia on kuvattu? Mikä on vuoden aika, vuorokauden aika?
- Millaisia värejä niissä käytetään?
- Millaisia ihmisiä mainoksissa esiintyy? Millaisia eleitä ja ilmeitä heillä on?

Voitte kokeilla myös eleitä ja ilmeitä itse, esimerkiksi peilin edessä. Verratkaa ihmisten käyttäytymistä mainoksissa siihen, miten itse käyttäydytte suklaata syödessänne.

- Millaisia tunteita mainos herättää? Tuleeko mainoksesta esimerkiksi iloiseksi?
- Ostaisitko tuotteen mainoksen perusteella? Miksi?

- Kenelle mainos on mielestäsi tarkoitettu?

Keskustelkaa yhteisesti suklaasta ja muista herkuista. Mitä tapahtuu jos suklaata syö liikaa? Voitte muistella, mille tuntuu ja suussa maistuu, jos on syönyt liikaa suklaata. Miksi mainoksissa ei mainita hampaiden reikiintymistä, ylensyömisestä johtuvaa pahaa oloa, vaatteiden likaantumista? Voitte myös selvittää, mistä aineista suklaa on tehty. Mitä tiedätte näiden aineiden terveellisyydestä?

Suunnitelkaa pienissä ryhmissä tietois-ku suklaan syömisestä huonoista puolista. Tietoisku voi olla radiomainos, juliste tai vaikkapa televisiomainos videoituna tai näyteltynä. Pohtikaa millaisia eleitä, ilmeitä ja tunteita mainoksessa näkyy, jos tietoisku varoittaa haittavaikutuksista. Keksikää mainokseen iskulause, jossa on riimi.

Kerro lapsille, että luonnossa eläimillä ja kasveilla on varoitusvärejä. Niitä ovat punainen, keltainen ja musta erilaisina yhdistelminä. Hyönteiset käyttävät niitä muun muassa suojautuakseen: ne varoittavat olevansa pahan makuisia tai pistävät, jos niitä mennään häiritsemään. Miettikää myrkyllisiä ja vaarallisia hyönteisiä ja kasveja, joissa on varoitusvärit (ampiainen, leppäkerttu). Varoitusvärejä voidaan tietoisuissa käyttää huomioväreinä, joilla kiinnitetään katsojan huomio. Voitte kokeilla punaisia kehyksiä, keltaista taustaa ja mustia isoja kirjaimia.

Koonti

Katsokaa ja kuunnelkaa toistenne tietoiskuja. Saitko uutta tietoa suklaan haitoista? Millainen on hyvä tietoisku? Verratkaa niitä aikaisemmin katsomiinne mainoksiin. Mitä eroa löydätte ihmisistä, äänimaailmasta, väreistä, ympäristöstä ja tunteista, joita ne herättivät?

Kootkaa julisteista näyttely vaikkapa terveydenhoitajan vastaanoton seinille tai ruokalaan.

HALPA, KALLIS VAI ILMAINEN?

MA

AI

Tavoitteet:

Harjoitellaan vertailua, luokittelua ja järjestykseen asettamista.

Kartonkia, liimaa ja sanomalehtiä.

Valmistelut:

Tilaa sanomalehdet ennakkoon esimerkiksi paikallislehden toimituksesta. Erityisen hyviä ovat myös mainoslehdet. Myös lehtikeräystä voi hyödyntää.

Lisätietoa sadutuksesta löydät:
<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/todentuva/tyovalineita/sadutus/Sadutus.htm>

Virittäytyminen

Leikkikää aluksi kauppaleikkiä, jossa pohditte ilmaisia, kalliita ja halpoja asioita, joita kaupasta saa omien muistojen ja muistikuvien perusteella.

Työskentely

Jakautukaa kolmeen ryhmään. Jaa ryhmille sanomalehdet sekä isot kartongit. Ryhmät muodostuvat erihintaisten asioiden ympärille:

- ilmaiset asiat,
- kalliit asiat ja
- halvat asiat

Leikatkaa lehdestä omasta mielestään sopivia kuvia eri tuotteista ja liimatkaa ne kartongille. Kuvan viereen kirjoitetaan myös hinta, jos sellainen on. Jokainen etsii ainakin kaksi sopivaa kuvaa. Jättäkää paperille hie-man tilaa kirjoituksille. Kartongit nostetaan tilan eteen ja niitä tarkastellaan yhdessä:

- Millaisia ilmaisia asioita ryhmä on löytänyt? Tuleeko mieleen muita ilmaisia asioita? Niiden keksijät voivat käydä kirjoittamassa asian nimen kartongille. Ilmaisen ei tarvitse olla tuote, se voi myös

olla tapahtuma tai vaikkapa iloinen hymy, joka piristää naapurin mummoa.

- Millaisia kalliita asioita ryhmä on löytänyt? Kuinka paljon ne maksavat? Kenelle kalliit asiat on suunnattu? Kuka tällaisia tuotteita tarvitsee? Voiko niitä ilman olla? Onko niille olemassa halvempia vastineita?
- Millaisia halpoja asioita ryhmä on löytänyt? Millaisilla summilla euroja niitä saa? Jos ostaa halvan, saako aina hyvän tuotteen? Kuka näitä tuotteita tarvitsee? Voiko niitä ilman olla?

Koonti

Tehkää ryhmäsatu, joka kertoo hiirestä kauppareissulla. Millaisia asioita hiiri tarvitsee, millaisia ei tarvitse? Sadun voi aloittaa esimerkiksi seuraavasti: "Olipa kerran hiiri, joka huomasi, että häneltä puuttuu yhtä ja toista, siksi hän lähtikin kauppaan".

Sadun voi toteuttaa saduttamalla niin, että kirjataan ylös kunkin lapsen kertoman tarinanpätkän (yksi lause/lapsi), lue lause ääneen, korjaa sitä lapsen toiveen mukaan ja sitten on seuraavan vuoro.

Lyhyt sadutusohje:

Saduttaja tarvitsee kynän ja paperin ja hän aloittaa sadutuksen kehottamalla: "Kerro satu, juuri sellainen kuin haluat. Minä kirjoitan sen ylös sana sanalta, niin kuin sinä sen kerrot. Kun satu on valmis, minä luen sen sinulle, ja voit korjata sitä, mikäli haluat." (Lähde: Stakes)

METSÄSTÄ HYVÄ SALASANA

MA

AI

Tavoitteet:

Harjoitellaan kirjaimien ja symbolien yhdistämistä. Tutustutaan hyvän salasanan rakentamiseen. Pohditaan salasanan käyttöön liittyviä hyviä tapoja.

Valmistelut:

Kopioi tai tulosta kaikille lapsille viereisen sivun salakielilista.

Tietoturva on asia, johon on syytä tutustuttaa pienestä pitäen.

Viestintävirasto tarjoaa kouluille

Tietoturvakummeja, joita voi pyytää kertomaan kerholaisille, oppilaille, opettajille ja vanhemmille turvallisesta netinkäytöstä.

Lisätietoa löytää osoitteesta www.tietoturva-koulu.fi

Virittäytyminen

Turvallinen netinkäyttö vaatii useimmiten salasanojen käyttöä. Aloitetaan aiheeseen tutustuminen kirjoittamalla viesti kaverille salakielellä.

Pyydä lapsia katsomaan saamaansa salakielilistaa, jossa näkyvät symbolit. Millä alkukirjaimella kukin sana alkaa? Kirjoita kirjain, kirjoitustaitoiset voivat kirjoittaa koko sanan.

Tarkistakaa, että kaikkien lista on sama: Aurinko, Euro, Iloinen, Omena, Uni, Kala, Lintu, Mansikka, Surullinen, Talo, Pallo, Rapu, Vene.

Salaviesti kaverille kirjoitetaan niin, että käytetään kirjainta vastaavaa symbolia. Kirjoita lyhyt salaviesti paperilapulle.

Esimerkiksi TULE ULOS näyttää tälle:

Salaviestit voidaan kerätä astiaan ja jokainen voi nostaa oman salaviestin luettavaksi salakielilistan avulla.

Työskentely

Kerro, että netin sivustoilla täytyy usein keksiä salasana, jota ulkopuolinen ei saa selville. Salasana tarvitaan, jotta omat tiedot pysyvät salaisina ja omina. Esimerkiksi nimi, syntymäaika, puhelinnumero ja osoite ovat tietoja, joita ei pidä levitellä.

Miettikää yhdessä, millaisille verkkosivuille lapsilla on jo salasana ja missä sivuilla he ovat nähneet salasanojen käyttöä.

Pohtikaa, millainen on hyvä salasana. Hyvän salasanan perusajatuksia ovat:

- sitä ei ole helppo muiden arvata (ei siis kannata valita omaa nimeä tai ikää)
- se on riittävän pitkä ja sisältää sekä kirjaimia ja numeroita
- se sisältää ISOJA ja pieniä kirjaimia
- salasana ei saa tarkoittaa mitään (eli siis ei kannata valita sanaa)

Voitte myös miettiä, millaisia ovat huonot salasanat.

Aloittakaa hyvän salasanan metsästys. Kirjoittakaa sanoja peräkkäin seuraavan ohjeen mukaan:

1. Kirjoita ensin luontoon liittyvä sana.
2. Kirjoita sen perään lempivärisi.
3. Kirjoita sen perään sana, joka alkaa O-kirjaimella.
4. Kirjoita sen perään lempiruokasi.

Sanojen pötkö voi näyttää tälle:

PUU PUNAINEN ORAVA MAKARONILAA-
TIKKO

Valitse kaksi sanaa ja tee niistä lyhyt lause, jossa tapahtuu jotain. Esimerkiksi:

ORAVA ISTUU PUUSSA

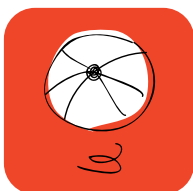
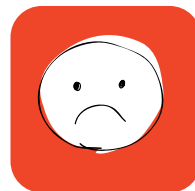
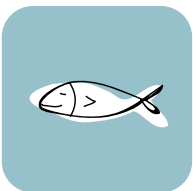
Ota jokaisen sanan ensimmäinen tavu.

O IS PUUS

Lisää ennen ensimmäistä kirjainta kodissa olevien televisioiden lukumäärä ja viimeisen tavun jälkeen oma ikäsi:

3 O IS PUUS 7

Nyt paperilla on yksilöllinen ja turvallinen salasana, mutta jos se on jo näytetty vieressä istuvalle kaverille, se ei ole enää turvallinen. Salasanaa ei saa antaa eikä näyttää kenellekään - esimerkiksi parhaalle kaverille. Vanhemmalle sen voi kuitenkin kertoa. Salasanoja ei myöskään pidä kirjoittaa lapulle, vaan niiden säilytyspaikka on omassa päässä. Salasana pitää muistaa myös vaihtaa silloin tällöin.

HYVÄ KÄYTÖS KÄNNYKÄSSÄ

Tavoitteet:

Harjoitellaan hyvää puhelinetikettiä ja toimimista tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa. Muistutetaan puhelimeen liittyvistä turvataidoista.

Kartonkia, kyniä ja tusseja ym. huoneentauluja varten. Lisää tietoa ja tehtäviä viisaan kännykän käytön harjoitteluun löytyy muun muassa:

- Mannerheimin Lastensuojeluliiton sivuilta <http://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus>
- Tietoturvakoulusta www.tietoturvakoulu.fi
- Pelastakaa Lapset ry:n Hiiripiiristä <http://www.pelastakaalapset.fi/hiiripiiri/etusivu>.

Virittäytyminen

Leikkikää alkuleikkinä Rikkinäistä puhelinta. Asettukaa rinkiin. Kuiskaa lause ”Tänään puhutaan kännykän käytöstä ja hyvästä käytöksestä” oikealla puolella istuvan korvaan. Hän kuiskaa lauseen eteenpäin ja näin edetään, kunnes saat vasemmalla olevalta lapselta viestin takaisin.

Onko viesti pysynyt samana vai miten se on muuttunut matkan varrella? Kerro, että ihmisten keskustellessa keskenään ei aina ymmärretä asioita oikein ja asioita voidaan kuulla väärin. Muistelkaa tilanteita, joissa olette kuulleet väärin tai ymmärtäneet väärin. Milloin on vaikea ymmärtää toista ihmistä?

Työskentely

Keskustelkaa, miten puhelimeen vastataan ja miten toimitaan näissä tilanteissa:

- Huonokuuloinen mummo tai vaari soittaa ja pyytää äitiä/isää puhelimeen?
- Äidin/isän työkaveri soittaa ja haluaa

jättää soittopyynnön äidille?

- Soittaja kertoo soittaneensa väärän numeroon?
- Tuntematon henkilö soittaa eikä kerro nimeään ja haluaa keskustella kanssasi?

Tilanteista voi tehdä pieniä näytelmiä ja kokeilla erilaisia vastaus- ja toimintavaihtoehtoja. Lapset voivat ”soittaa” toiselle esimerkiksi selät vastakkain istuen siten, että toinen esittää soittajaa ja toinen vastaajaa. Muistelkaa puhelimen käyttöön liittyviä käytössääntöjä, voitte keksiä niitä myös itse lisää.

- Missä ei saa puhua puhelimesta? Missä kaikkialla puhelimen tulee olla kiinni? Miksi?
- Mihin numeroon soitetään jos on hätä, vaikkapa näet tulipalon eikä lähellä ole aikuisia? Miksi hätänumeroon soittaminen esimerkiksi pilailumielessä on vaarallista?
- Millaisiin numeroihin soittaminen on viisasta?
- Millaisiin tekstiviesteihin vastaamista kannattaa harkita?
- Mitä on kännykkäkiusaaminen? (Muun muassa kuvataan tai videoidaan kiusaamistapauksia, julkaistaan ikäviä kuvia ja videoita, levitellään ikäviä viestejä).

Jos saat pilapuheluita tai kurjia tekstiviestejä, kenelle puhut asiasta? Mitä pilailuja ja kiusaamisviesteille pitää tehdä? Asiasta kannattaa aina puhua vanhemmalle, opettajalle tai muulle turvalliselle aikuiselle. Viestit kannattaa säilyttää ja näyttää aikuiselle.

Muistuta lapsia, että kännykkäkiusaaminen on ehdottomasti kiellettyä!

Voitte pohtia, mille kännykkäkiusaamisen uhrista tuntuu.

- Saako kännykkäkuvia ja -videoita ottaa missä vain? (Ei, vain julkisilla paikoilla)
- Milloin pitää kysyä lupa kuvattavalta? (Mielellään aina, se on hyvien tapojen mukaista)

Muistuta, ettei kuvia ja videoita saa laittaa verkkoon ilman kuvattavan ja hänen vanhempansa lupaa, jos kuvattava on alaikäinen. Voitte tehdä näistä käytössäännöistä pienissä ryhmissä tai yksilötyönä piirtäen ja/ tai kirjoittaen huoneentauluja, jotka voidaan laittaa esille vaikkapa käytävään muistuttamaan muitakin viisaasta kännykän käytöstä. Huoneentaulut voivat muistuttaa, varoittaa, näyttää kurjan esimerkin tai hyvän toimintatavan.

Koonti

Tutustukaa toistenne huoneentauluihin ja keskustelkaa, millaisista käytössäännöistä kukin niistä muistuttaa. Mitä sääntöä on helppo noudattaa, mitä vaikeampaa ja miksi?

KLUMPS, PAM, IIK – TEKSTINIKKARI TÖISSÄ

AI

Tavoitteet:

Harjaannutaan tekstin tuottamisessa ja itseilmaisussa niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa. Tutustutaan erilaisiin sarjakuvalehtiin.

Dokumenttikamera, erilaisia sarjakuvalehtiä, piirustuspaperia, kyniä.

Valmistelut:

Hanki sarjakuvalehtiä tai pyydä lapsia tuomaan omia sarjakuvalehtiä. Tutustu sarjakuvanteon perusteisiin www.sarjakuvanteko.fi > **sarjakuvanteon tiivistetyt perusteet**.

Etsi sarjakuvista merkkejä, jotka tarkoittavat jotain ääntä. Esim. ZZZ- nukkuminen. Äänittäkää sarjakuvan onomatopoeettiset merkit ääniksi.

Tehtävässä tutustutaan erilaisiin sarjakuvalehtiin. Jokainen tekee sarjakuvasta oman versionsa kirjoittamalla puhekuplat. Sarjakuvat esitetään lukemalla uudet tekstit. Älkää unohtako muita ääniä!

Virittäytyminen

Näytä erilaisia sarjakuvia dokumenttikameralla. Millaisia sarjakuvia lapset ovat tuoneet? Mitkä sarjakuvat ovat ennestään tuttuja? Kirjoittakaa eri sarjakuvien nimet taululle.

Lukekaa yhdessä puhekuplatekstejä. Millaisia sanoja puhekuplissa käytetään? Kiinnitä huomiota myös ääniä kuvaaviin sanoihin klumps, pam ja niin edelleen ja onomatopoeettisiin ääntä kuvaaviin merkkeihin kuten kuorsausta kuvaava ZZZ. Kirjaa löytyneitä ilmaisuja miellekarttaan taululle.

Voitte tarkastella Aku Ankan verkkosivuilta kuolemattomia kuplia ja arvata sopivia puhekuplatekstejä. www.akuankka.fi > **pelit**

> **kuolemattomat kuplat** ja tutkia puhekuplien tehokeinoja www.sarjakuvanteko.fi > **sisälllys luokittain** > **piirtäminen** > **puhekuplat**

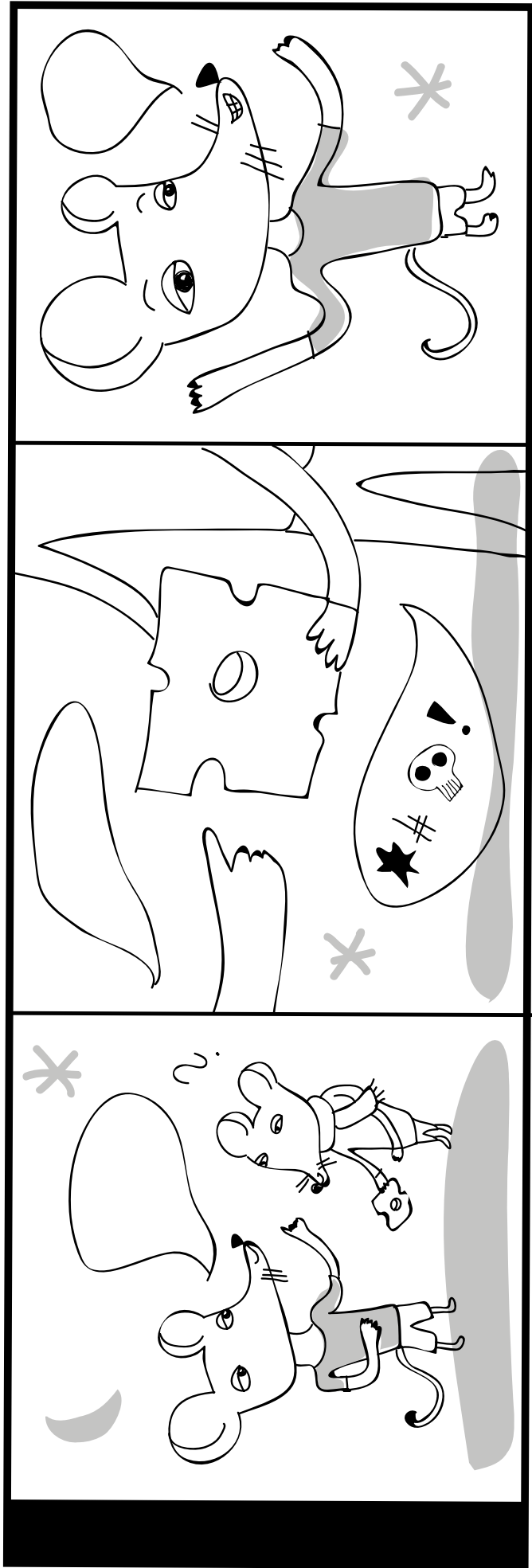
Työskentely

Jaa jokaiselle lapselle viereisen sivun sarjakuvaskripti. Jokainen toimii tekstnikkarina ja suunnittelee sarjakuvaan omat puhekuplatekstinsä. Jos lapset eivät vielä osaa kirjoittaa, voi ohjaaja kirjata ehdotetut puhekuplatekstit. Esittäkää uudet sarjakuvat ääninäytelmänä. Jakakaa roolit ja miettikää, millainen ääni sarjakuvahahmoilla on. Muut lapset voivat sanoa ääneen puhekuplien ulkopuolella olevia äännähdyksiä tai tehdä ääntä onomatopoeettisiin merkkeihin.

Koonti

Kirjatkaa sarjakuvissa esiintyviä ääniä ja niitä kuvaavia merkkejä esimerkiksi vihkoihin. Keksikää itse lisää. Piirtäkää oma sarjakuva.

TIETOA JA TUTKIMUSTA

YM

AI

Tavoitteet:

Tutkitaan omaa lähiympäristöä ja opitaan hankkimaan ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa. Opitaan vertailemaan informaation oikeellisuutta ja pohtimaan käytettyjen lähteiden luotettavuutta sekä tiedon jakamisen tapoja.

Digikamera tai kännykkäkamera, tietokone, jossa on nettiyhteys, tulostin, puita käsitteleviä kirjoja.

Valmistelut:

Tutustu kuvakokoihin osoitteessa www.mediakompassi.yle.fi > **4.-6.luokkalaisten** > **kuvakoulu** > **kuvan-lumo** > **kuvakoot**. Valitse lasten käyttöön puista kertovia sivustoja. Tuo lasten käyttöön puista kertovia kirjoja - esimerkiksi tietokirjoja ja lasten kuvakirjoja sekä oppikirjoja. Lisäksi tarvitaan narua puun merkitsemiseen.

Eri yhdistysten paikallisjärjestöistä tullaan mielellään kertomaan lähiluontoon liittyvistä asioista. Tällaisia ovat esim. 4-H, Luontoliitto ja alueelliset ympäristökeskukset sekä metsäyhdistykset.

Tutustukaa digikameran käyttöön ennen tehtävää. Tehtävässä voidaan käyttää myös lasten kännykkäkameroita, mikäli kuvan siirtäminen tietokoneelle onnistuu.

Tehtävää voi soveltaa mihin tahansa lähiympäristön kasvi- tai eläinryhmään.

Tehtävässä tutustutaan lähiympäristössä kasvaviin puihin ja hankitaan niistä tietoa, jota esitetään muille. Tutustutaan käsitteeseen kuvateksti.

Virittäytyminen

Esittele lapsille tuomiasi kirjoja ja näytä nettisivuja, arvottamatta tarkemmin sitä,

mistä tietoa kannattaa etsiä. Kerro, että tutustutte lähistöllä oleviin puihin. Piirtäkää taululle esimerkkipuun kokokuva, puolikuva ja lähikuva. Kirjoita kuvien alle kuvatekstit – esimerkiksi: Tämä puulaji on nimeltään satupuun. Satupuun kasvupaikka on satumetsä. Satupuussa on satumaiset lehdet ja kippurainen kaarna. Kiinnitä lasten huomio tutkittaviin asioihin ja käsitteeseen kuvateksti.

Työskentely

Jaa lapsille värikästä narua puun merkitsemiseen. Tehtävänä on mennä pihalle / lähimetsään ja valita sieltä yksi mieleinen puu, jota halutaan tutkia. Valittu puu merkitään nauhalla. Jos käytössä on runsaasti kameroita, lapsia voidaan ohjeistaa ottamaan kokokuva, puolikuva ja lähikuva puusta. Ensimmäinen kuva otetaan kuitenkin lapsesta puunsa vierellä, jotta muistetaan, minkä puun kukin valitsi. Kuvien ottamisen jälkeen palataan tilaan, siirretään kuvat tietokoneelle ja tulostetaan lapsille.

Jakaudutaan ryhmiin valitun puulajin mukaisesti. Mikäli lapsi ei tiedä omaa puulajiaan, hän aloittaa tutkimuksensa selvittämällä puulajin lähdekirjoista tai vertailemalla omaa puutaan toisten puihin.

Lapset etsivät ne tiedot, mitkä on valittu tärkeiksi. Näitä voi olla esimerkiksi puulaji, kuuluuko puu lehti- vai havupuihin, kasvupaikka, puun tärkeimmät osat, osien tehtävät ja niin edelleen. Tehtävän vaikeusaste valitaan lasten luku- ja kirjoitustaidon mukaisesti. Tiedot kirjoitetaan kuvateksteiksi sen kuvan alle, jossa on lapsi ja hänen valitsemansa puu.

Koonti

Ohjaaja voi siirtää kuvat esitysgrafiikkaohjelmaan ja kirjoittaa lasten kuvatekstit kuvien alle tai lapsi voi tehdä sen itse, riippuen koneiden lukumäärästä ja käytettävissä olevasta ajasta. Esitys katsotaan yhdessä, keskustellaan käytetyistä lähteistä ja pohditaan ovatko nämä esitykset luotettavia ja tiedoiltaan oikeita. Pohtikaa yhdessä, millaisista lähteistä löytyi paras tieto?

PELIARVOSTELU

AI

Tavoitteet:

Tutustutaan erilaisiin peleihin ja arvioidaan niitä. Harjoitellaan oman mielipiteen perustelua.

Tehtävä on hyvä suorittaa tietokoneillassa, jossa koneissa on kaiuttimet peliääniä varten.

Valmistelut:

Tutustu lasten suosimiin peligenreihin eli lajityypppeihin jo etukäteen esimerkiksi Pelitieto-sivustolla <http://pelitieto.net/>.

Keskustele yhdessä vanhempien kanssa pelaamiseen liittyviä sääntöjä. Tehkää yhdessä lyhyet pelisäännöt, jotka sopivat teidän perheelle ja kiinnittäkää ne tietokoneen tai muun pelikoneen lähelle.

Piirtämällä tai erilaisista tarvikkeista rakentamalla voidaan suunnitella peli, jossa pienryhmän jäsenet ovat itse sankareita/hirviöitä/pahiksia/prinssejä. Jokainen voi piirtää oman pelihahmon, pohtia millaisia taitoja hänellä on, millaisia taitoja hän tarvitsisi voittaakseen muut hahmot, mitä pelissä tapahtuisi muuten? Lisää ideoita pelityöpajan toteuttamiseen löydät esimerkiksi Mediakasvatuskeskus Metkan sivuilta www.mediametka.fi > **Skriini**> **Mediat**> **Pelit**> **Tehtäviä**.

Työskentely

Esittele muutamia selainpohjaisia pelejä, jotka sopivat lapsille. Tarkoituksena on esitellä pelejä, joita lapset eivät ehkä muutoin valitsisi. Sopivia pelejä löytyy esimerkiksi näistä osoitteista:

- Hiirimutaattori opastaa turvalliseen netinkäyttöön
<http://www.hiirimutaattori.fi/>
(Pelastakaa Lapset ry.)
- Avaruus-Bobo ja toveruuden salaisuus opastaa toimimaan syrjintätilanteissa
<http://www.redcross.fi/tulemukaan/lapsetjanuoret/bobo> (Suomen punainen risti)

- Loputon metsä opettaa tietokoneen ja sähköpostin käyttöön.
http://www.tietoturvakoulu.fi/Tarinat/fi/loputon_tarina.htm (Tietoturvakoulu/Viestintävirasto)
- Napposen rahat-pelissä pohditaan rahan käyttöä
<http://www.kuluttajaliitto.fi/napposenrahatpeli/> (Kuluttajaliitto)
- Virtuaalisuon Suoseikkailu kertoo suon elämästä <http://agl.cc.jyu.fi/visu/suoseikkailu/> (Agora Game Lab)

Kokeilkaa pelejä noin 15–30 minuutin ajan. Valitkaa pareittain yksi peli, pelatkaa sitä ja pohtikaa seuraavia kysymyksiä:

- Kenelle peli on tarkoitettu? Kenelle suosittelet sitä?
- Miten peliä pelataan?
- Oliko peli vaikea vai helppo?
- Millaisia hahmoja pelissä oli?
- Mikä pelissä oli kivaa ja mikä ei?
- Millaisia asioita peli opetti?
- Aiotko pelata peliä uudestaan?
- Miten peli eroaa niistä peleistä, joita pelaat kotona?

Antakaa pelille tähti: 1 tähti (huono) – 5 tähteä (erittäin hyvä)

Peliarvostelut voidaan käydä läpi yhdessä keskustellen – lapset voivat myös haastatella toisiaan. Arvosteluista voi tehdä julisteita, joihin piirretään pelihahmoja, pelin ympäristöjä, mukavia ja ikäviä asioita peliin liittyen sekä tähtien määrä.

Koonti

Keskustelkaa yleisesti pelaamisesta. Pelien hyviä ja huonoista puolista voidaan jutella yhdessä rakentavasti, kriittisesti ja positiivisesti:

- Mikä pelaamisessa on mukavaa?
- Millaisia asioita lapset ovat oppineet peleistä?
- Millaisista asioista tulee hyvä ja millaisista paha mieli pelatessa?
- Kenen kanssa olisi mukava pelata?
- Keskustelun pohjalta voi kerätä aineistoa esimerkiksi vanhempainilta varten.

ELÄMÄÄ KIVIKAUDELLA

AI

KU

Tavoitteet:

Kehitetään ymmärrystä viestinnän kulttuurisesta merkityksestä yhteiskunnan kehittäjänä. Vertaillaan eri viestintätapojen ominaisuuksia ja lisätään kykyä valita niistä mieluisimmat oman tuottamisen välineeksi.

Kartonkia, piirustuspaperia, väriliidut, kaukosäädin.

Valmistelut:

Hanki tarvittavat materiaalit valmiiksi ja kopioi viereisen sivun taulukko.

”Siihen aikaan, kun isä telkkarin osti.”
Kysy vanhemmiltasi / isovanhemmiltasi heidän kokemuksiaan eri viestintävälineiden kehittymisestä heidän elinaikanaan. Keksi uusi viestintälaite, joka voi mullistaa maailman ja piirrä siitä kuva.

Tehtävässä pohditaan ihmisen historiaa mullistaneita viestintätapoja. Alla on lyhyt johdatus taustatiedoksi viestinnän kehittymisestä. Tiedot on kerätty netistä Erkki Karvo-
sen viestintätieteiden materiaalista. (www.internetix.fi):

- Keho on ensimmäinen viestintäväline.
- Puhekieltä on esiintynyt ihmisillä 50 000 100 000 vuotta.
- Käsimerkkejä käytettiin silloin, kun ei haluttu säilyttää saaliseläimiä.
- Luolamaalauksia on tehty jo 30 000 vuotta sitten.
- Viidakkorummun ääni kantaa kauas, vaikka näkyväsyyttä ei olisi.
- Juoksevia sanansaattajia on käytetty jo 4000 vuotta sitten Egyptissä.
- Ratsastaja on vienyt viestiä. Ensimmäiset postikuriirit veivät postia jo 500 e Kr Persiassa.
- Merkkitulua on käytetty varoittamaan vaarasta 1200-luvulla ja luultavasti paljon aiemminkin, vaikkei siitä ole kirjallisia tietoja.
- Savumerkit näkyvät jos näkyväsyyttä riittää. Pullopostia voi lähettää jos joutuu merihätään.
- Kirjekyyhkyn käyttö on keksitty 2900 eKr Egyptissä.
- Peilejä on käytetty vilkkuvaloina välittämään viestejä.
- Erilaisilla kongeilla ja metallilevyillä on paukuteltu viestiä. Myös alppitorvet ja kirkonkellot kuuluvat kauas ja niitä onkin käytetty varoittamaan vaarasta.
- Trubaduurit ovat laulaneet uutisia.
- Kirjapainotaito keksittiin Euroopassa 1400-luvulla.
- Suomen postilaitos perustettiin 1600-luvulla, sitä ennen posti kulki matkalaisten ja sotilaitten mukana.
- 1700-luvulla laivat kuljettivat viestejä. Myös laivan lippuja on käytetty viestin välittämisessä.
- Puhelin kehitettiin 1800-luvulla niin kuin valokuvauskin.
- 1800-luvun lopulla keksittiin radiosähkötytys.
- 1950-luvun välineitä ovat televisio ja video, tietokoneet keksittiin 1970-luvulla.
- Ilmapalloon voi sitoa viestin.
- Nykyään käytetään tekstiviestejä ja sähköposteja.

Virittäytyminen

Ota kaukosäädin käteesi ja kerro lapsille, että sinulla on kädessäsi aikakone. Sen avulla kaikki voivat siirtää ajatuksensa kauas menneeseen aikaan.

”Sulkekaa silmäanne. Aikamatka alkaa.”

Työskentelyesimerkki

”Siirrymme korkealle vuorelle, asumme luolassa. Yllämme on eläimen talja. Lähin naapurimme asuu viereisellä vuorella. Meillä on asiaa hänelle. Miten saamme viestimme perille?”

- Ideoikaa vapaasti – kaikki ideat kirjataan taululle riippumatta niiden oikeellisuudesta.

”Kiitos ideoistanne. Tutkitaanpa niitä tarkemmin.”

Pohtikaa yhdessä, mitkä keinot olisivat mahdollisia siihen aikaan. Keskustelkaa eri vaihtoehdoista. Todennäköisesti taululla lukee ainakin huutaminen tai savumerkki, kenties viesti on sidottu keihäaseen ja heitetty viereiselle vuorelle tai kirjoitettu peuran kylkeen ja toivottu, että

peura juoksee naapurivuorelle. Mitkä kuulostavat todennäköisiltä?

Jatkakaa aikamatkaa. Ohjaaja napsauttaa kaukosäädintä.

”Olemme Egyptissä keskellä aavikkoa. Kamelimme karkasi ja haluamme lähettää viestiä kaukana näkyvälle keitaalle. Miten toimimme? Ideoikaa vapaasti ja purkakaa vastaukset yhdessä.”

”Nyt asumme taloissa Suomen maaseudulla 1600-luvulla, eli noin 400 vuotta sitten, mutta välimatkat ovat pitkiä. Miten saamme viestin perille? Miten lähetät viestiä tänä päivänä?”

Ja jatkaa tehtävää näin eteenpäin.

Koonti

Jaa jokaiselle lapselle oma viestintäväline-lappu alla olevasta taulukosta. Pyydä lapsia piirtämään kuva tästä viestintätavasta. Kootkaa kaikki piirustukset viestinnän kuvagalleriaksi.

PUHEKIELI	KÄSIMERKKI
LUOLAMAALAUUS	KEHON KIELI
VIIDAKKORUMPU	VALOMERKKI
SANANSAATTAJA	ALPPITORVI
MERKKITULI	KIRKONKELLOT
SAVUMERKKI	TRUBADUURI
PULLOPOSTI	KIRJAT JA LEHDET
KIRJEKYYYHKY	KIRJEET JA KORTIT
LIPUILLA VIESTIMINEN	RADIOSÄHKÖTYS
POSTI	PUHELIN
SÄHKÖPOSTI	TEKSTIVIESTI
RADIO	TELEVISIO
VIDEO	VALOKUVAUS
INTERNET	ILMAPALLO
KATUMAINOKSET	

Tukea ja materiaalia

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry.

Kerhokeskuksen tuottamia mediakasvatusmateriaalia ja oppaita löytyy sivustolta www.kerhokeskus.fi/mediakasvatus. Sivustolta voi ladata ja tilata muun muassa:

- Stakesin ja opetusministeriön Mediamuffinssi-hankkeen tuottaman **Mediakasvatus varhaiskavatuksessa -oppaan**. Oppaassa käsitellään varhaiskasvatussuunnitelmaa mediakasvatuksen näkökulmasta.
- Kerhokeskuksen, Opetushallituksen, opettajien ja tutkijoiden tuottaman **Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa -oppaan**. Oppaassa tutustutaan muun muassa lasten mediamaailmaan, mediakasvatuksen termeihin ja historiaan sekä mediakasvatuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen erioppiaineissa ja sisältöalueissa.
- Lisäksi sivustolla on ohjeet **Muffe ja kadonnut avain – tehtäväkirjan** (också på svenska) tilaamiseen. Nämä kaikki materiaalit ovat maksuttomia.

Muihin Kerhokeskuksen materiaaleihin voi tutustua kotisivuilla www.kerhokeskus.fi > **Tuotteet ja tilaukset**. Materiaalit ovat maksuttomia.

Kerhojen suunnitteluun, toimintaan ja arviointiin saa tukea Kerhonetistä www.kerhonetti.net.

Mediakasvatusseura ry.

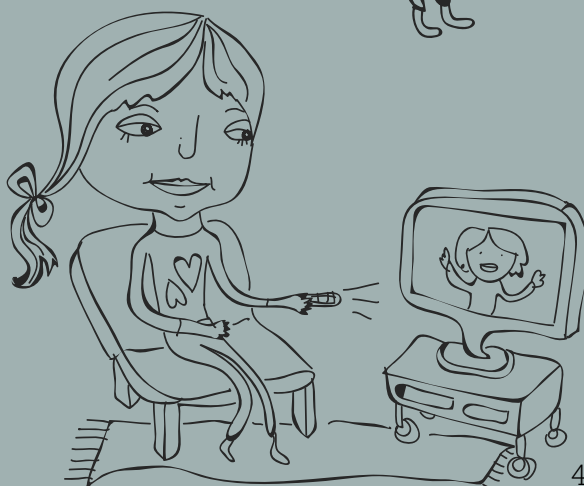
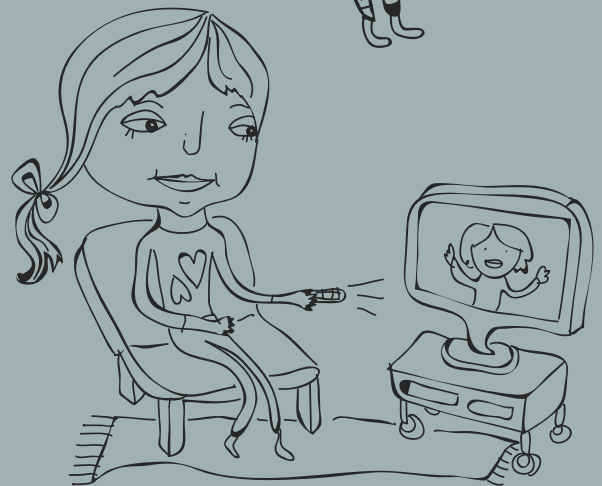
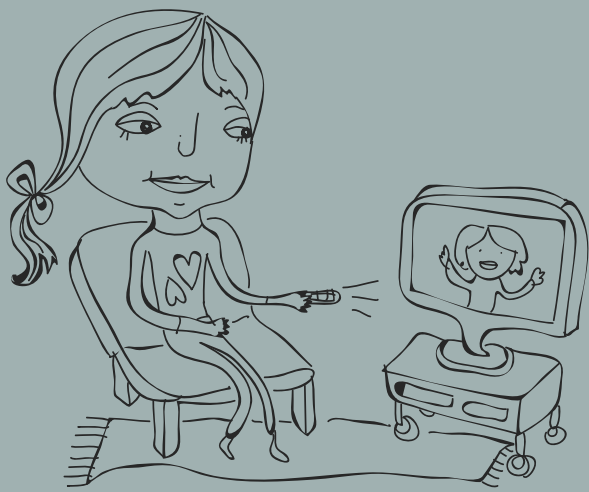
Mediakasvatusseuran ylläpitämä www.mediakasvatus.fi -portaali tarjoaa työvälineitä ja materiaaleja opettajille ja kasvattajille.

Portaalissa kerrotaan mediakasvatuksesta käytännössä, neuvotaan tekijänoikeusasioissa, jaetaan maksuttomia aineistoja, esitellään erilaisia työvälineitä – kuten ilmaisia animaatio-ohjelmia sekä ylläpidetään listaa ladattavista oppaista, lehdistä ja julkaisuista.

Lisäksi sivustolla on muun muassa:

- ajankohtaisia uutisia
- tapahtumakalenteri,
- kattava tietopaketti vanhemmille sekä
- listaus alueellisista mediatoimijoista.

Kerhokeskus on yhteisöjäsenenä Mediakasvatusseura ry.:ssä.

Medialukutaito on lapsen oikeus ja yksi tärkeimmistä kansalaistaidoista. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea rakentaakseen mediavalmiuksiaan ja selvi-
täkseen mediamaailmassa - valmiuksia, välineitä ja taitoja median tuotta-
miseen, kriittiseen arviointiin, luomiseen, analysointiin ja aktiiviseen kansa-
laisuuteen kasvamiseen.

Lapset käyttävät mediaa kotona, koulussa ja kavereiden kanssa. Kotona ja kavereiden kanssa pelataan, katsotaan televisiota ja surffataan netissä. Kou-
lun jälkeen kavereihin ollaan yhteydessä pikaviestinten avulla. Koulussa me-
diankäyttöön liittyy pedagogisia tavoitteita. Media on informaalin oppimisen
kanava – tarjoten tietoja, taitoja ja asenteita. Vapaa-ajalla saatua informaalia
oppimista tulisi hyödyntää koulun opetuksessa ja kasvatuksessa enemmän.

Tämä oppimateriaali on tarkoitettu alkuopetusikäisten opettajille, ker-
honohjaajille ja muille kasvattajille. Tehtävät on tarkoitettu sovellettaviksi
oman ryhmän tarpeisiin ja ne ovat helposti sovellettavissa myös vanhempi-
en lasten opetukseen.

Materiaalissa tutustutaan mediaan kolmen elementin avulla. Kuva-osion
harjoituksissa tutustutaan muun muassa taikuuteen, kuvakerrontaan ja
harjoitellaan geometriaa. Luontoäänet, äänimaisemat ja hyvän tuulen uuti-
set ovat ääni-osion tehtäviä. Tekstitehtävissä tutustutaan puolestaan maail-
man parhaaseen suklaaseen ja metsästetään hyvää salasanaa.

Mediakasvatus ei ole uusimpien ja hienoimpien medialaitteiden ja ohjelmis-
tojen käyttöä. Useat materiaalin tehtävät perustuvat ”kynä, kumi ja paperi”
-ajatuksen. Laitteistoja ja ohjelmistoja voi halutessaan käyttää.

Tämä materiaali perustuu Kerhokeskuksen, Opetushallituksen, mediakasva-
tusjärjestöjen, tutkijoiden ja opettajien tuottamaan **Mediakasvatus esi- ja
alkuopetuksessa –oppaaseen**.

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry.

www.kerhokeskus.fi

kerhokeskus@kerhokeskus.fi

Puh. 09 6962 440

Mariankatu 15 A 11, 00170 Helsinki